

अमृतकुंभ

ईश्वरी ज्ञान,
अन्य धर्मीयांकरिता
आहे का?

गाचा पान रु. ७ रु.

ठाणे घोडबंदर- विश्व एकता आध्यात्मिक समारोह प्रसंगी संबोधन करताना राजयोगिनी ब्र.कु. गोदावरीदीदी, ब्र.कु. लाजवंती, भ्राता सचिन पंजाबी अध्यक्ष प्लेनेट वेलफेयर असो., समाजसेविका भावना पोटे, ब्र.कु. सरला, ब्र.कु. हर्षा

राहुरी- शासकीय रुग्णालयातील कोविड सेंटर मधील रुग्णांना अन्न वाटप करताना ब्र.कु. नंदा, ब्र.कु. मोना व अन्य

पाटण (सातारा)- मा. नगराध्यक्ष अजय केवडे यांना ईश्वरी भेटवस्तू देताना ब्र.कु. विद्या

प्रजापिता परमात्मा निर्मूर्ती शिवभगवानुवाच 'ममनाभव'

अमृतकुंभ

अंतर्गत

वर्ष १५, अंक ३, ऑगस्ट-सप्टेंबर २०२१

मुख्यपृष्ठाविषयी

श्रावण - भाद्रपद महिन्यात अनेक सण येतात, जसे राखी पौर्णिमा, जन्माहमी इत्यादी. पवित्रतेचे पालन करण्यासाठी आपण व्रतबद्ध होतो. याची आठवण म्हणून राखी बांधण्याचा प्रथात आहे. पूर्वीच्या काळी पुजारी किंवा शुद्धाचरण असणारा ब्रह्मण राखी बांधत असे. साधकाच्या जीवनाचे उद्दिष्ट आहे - श्रीकृष्णासमान बनणे. त्याच्यासारखे संपूर्ण पावन आणि सर्वांगसंपत्त बनणे हात छ्यास मनी असावा. तसेच पवित्र जीवनाचा एक आदर्श म्हणून अनुसरत येईल असे जीवन दादी प्रकाशमणीनी व्यक्तित्व केले. ब्रह्माकुमारी संस्थेच्या प्रमुख प्रशासिका या नात्याने अनेक घर्यां जबाबदी निभावती. ती निभावताना व्यक्तिगत साधना उच्च स्तरावर नेली. कर्तव्य आणि साधना यांच्या उत्तम समरोलाचे उदाहरण सर्वांसमोर ठेवले. अशा प्रेरणादारी स्मृती यानिमित्ताने उजळाऱ्या हीच या मुख्यपृष्ठामार्गील संकल्पना आहे.

- प्रकाशक अमृतकुंभ

फोटो, लेख इत्यादी पाठविष्याचा पत्ता :

संपादक - अमृतकुंभ, द्वारा : प्रजापिता ब्रह्माकुमारीज, ए-१०, वर्षा अपार्टमेंट, छत्रपती शिवाजी सोसायटी, कोपरी कॉलनी, ठाणे (पूर्व) - ४००६०३

फोन : ०२२-२५३२२२०८

E-mail : info@amrutmabh.com

प्रजापिता ब्रह्मा कुमारी इंस्टीच विश्व विद्यालयाचे मुख्यपत्र 'अमृतकुंभ' द्वैपासिक मुद्रक व प्रकाशक चौ.के, गोदावरी यांनी परफेक्ट प्रिंट, २२ नवोली इंडिस्ट्रियल इंटरेट, तुरीबाबा दार्ता रोड, ठाणे (पश्चिम) - ४००६०६, येथे छापून प्रजापिता ब्रह्माकुमारीज, लाईट हाऊस, बागडे इंस्ट्रेट, ठाणे (पश्चिम) - ४००६०४ येथे प्रसिद्ध केले. संपादक डॉ. कृ. सचिन उपाध्ये.

यार्थिक वर्गांशी रु. ४५/-, आजीव समासद वर्गांशी रु. १,५००/-

E-magazine साठी पुढील संकेतस्थळाला (वेबसाईटला) मेट घा - www.amrutmabh.com.

१. मंगल राखी उत्सवाच्या निमित्ताने ..	२
२. संपादकीय... वै वन सुटे गिरान ...	३
३. प्रिय प्रकाशमणी दावीजीविषयीच्या हुत्या आठवणी	५
४. अमृत बाणी (कविता)	५
५. दादी प्रकाशमणीजींची अमृतवचने	६
६. प्रभू रंगात रंगूनी (भाग - ६)	७
७. जिसका साथी है भगवान	१०
८. या चिमण्यांनै पस्त फिरा रे...	११
९. आव्हानांचे आकाश पेलताना...	१३
१०. विल्वस्यर्षी	१५
११. 'शब्दसुमनांजली' ...	१७
१२. समृद्ध करणारा एक अनुष्ठव - करतेनावाधा	१८
१३. आला पावसाळा...	१९
१४. चिंतन	२१
१५. इच्छामृत्यूचे वस्त्रन लाभलेल्या : दादी पुष्पशंकाळजी	२२
१६. पारतीय संस्कृती आणि संस्कार	२५
१७. तोचि साधु ओळखावा	२८

वर्गांशी पाठविष्याचा पत्ता :

डॉ. कृ. गोदावरी, प्रकाशक अमृतकुंभ

द्वारा : प्रजापिता ब्रह्माकुमारीज, ए-१०, वर्षा अपार्टमेंट,

छत्रपती शिवाजी सोसायटी, कोपरी कॉलनी,

ठाणे (पूर्व) - ४००६०३ मोबाईल : ९८२००२३०९२

मंगल राखी उत्सवाच्या निमित्ताने अनेकानेक शुभेच्छा!

भारताच्या उज्ज्वल परंपरेतील राखीपौर्णिमा हा एक महान आणि पावन उत्सव आहे. या उत्सवाचे सार, मनगटावर राखी बांधणे, ओवाळणे आणि तोङ गोड करणे या कृतीत सामावलेले आहे. या पवित्र दिनी रक्षाबंधन करून आपण भगवंताशी जोडले जाऊ शकतो, ईश्वराच्या शक्ती आणि आशीर्वाद प्राप्त करून घेऊ शकतो. परमात्मा पिता आहे आणि त्याच्या लेखी स्त्री-पुरुष हा भेद नाही, त्यामुळे दोघेही या पवित्र धार्याने स्वतःला सूखबद्द करू शकतात. हा राखीचा धागा म्हणजे ईश्वरी स्नेहाचे पवित्र बंधन आहे, त्याचा स्वीकार करा. हा उत्सव आपल्याला आध्यात्मिक मूल्यांनी संपन्न करण्याची प्रेरणा देतो. याचा उद्देश आहे—स्वतःच्या जीवनात अध्यात्माच्या द्वारे सुख-शांती, पारस्परिक स्नेह, सहानुभूती, दिव्यत्त्व, माधुर्य अशा गुणांच्या रांगांनी न्हाऊन जायचे, संपन्न व्यायाचे. स्वतःत असे बदल आणणे म्हणजेच विश्वपरीवर्तनाच्या कार्यात हातभार लावणे होय. अनेक संतांनी सांगून ठेवले आहे, स्वतःला सुधारा, जग आपोआप सुधारेल.

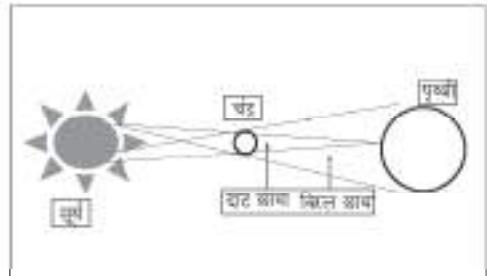
अनेकानेक शतकं लोटली, आपण हा उत्सव साजरा करत आहोत; पण शोक, दुःख, अशांतता, हिंसा अशा गोर्टीपासून आपण आपले किती रक्षण करू शकलो हा आत्मपरीक्षणाचा विषय आहे. जागतिक पर्यावरणाचा दासव्यागरा तोल, प्राणवाकूने घटणारे प्रमाण, वाढते प्रदूषण, नवनवीन आजार या गोर्टी आणामी कठीण काळाच्या सूचक आहेत. एकीकडे कठीण आव्हाने आणि त्याचवेळी साक्षात् परमपिता परमात्म्याचे श्रीमतानुसार नवसृष्टीनिर्मितीचे कार्य घडत आहे. 'कठीण समय वेता कोण कामास वेतो' याचे उत्तर आहे 'भगवंत मदतीला वेतो'. तो स्वतः वेऊन दिव्य

संदेश देत आहे— 'स्वतःला आत्मा समजून आत्मिक रूपात प्रत्येकाकडे बंधुत्वाच्या नात्याने पहा आणि माझे स्मरण करा'. 'पवित्र भव योगी भव' हा आशीर्वाद परमेश्वर आपल्याला देत आहे. 'तम्हात् योगी भव अर्जुन' हाच येत्या काळासाठीचा गुरुपंत्र म्हणता येईल. या आदेशाचे पालन करणे म्हणजेच सार्थ रक्षाबंधन उत्सव साजरा करणे असे म्हणता येईल. सत्य, प्रेम, अहिंसा, विश्वबंधुत्व अशा सद्गुणांची आठवण करून देणाऱ्या या सणानिमित्त आपणां सर्वांना पुनर्ज्व शुभेच्छा.

—ब्र.कृ. गोदावरी दीदी, मुलुंड (प.)

चाल - जाच ऐ मोरा आंब्याच्या वनात

नाच रे मना बाबाच्या ध्यानात नाच रे मना नाच
नाच रे मना शिवाच्या ध्यानात नाच रे मना नाच ॥१॥
लाल लाल प्रकाश पसरला रे
सोनेरी किरणे पडली रे
निराकार बाबा, किरणांची प्रभा
घेऊन शक्ती नाच ॥२॥
नाच अमृतबेला उदू रे, बाबाची किरण घेऊ रे
योगाची शक्ती पाप भस्म होती
शिवाच्या ध्यानात नाच ॥३॥
बाबांनी शक्ती दिली रे
पवित्र धारणा झाली रे
योगानं पावन सेवा समाधान आनंद सागरी नाच
नाच रे मना बाबाच्या ध्यानात नाच रे मना नाच ॥४॥
ब्र.कृ. लता, देगलूस

(संपादकीय)

दे दान सुटे गिरान ...

साधारणपणे दरवर्षी एखादे 'ग्रहण' आपण अनुभवतो. दगदारीच्या जीवनात फार लक्ष नाही दिले तरी, कुठे तरी मनांत त्याची नोंद होतेच. 'चंद्रग्रहण असो वा सूर्यग्रहण' 'दे दान सुटे गिरान' असे कानाकर येते. अनेक शहारांतूनदेखील अशी आरोळी आजही कानाकर पडते. काय आहे या ग्रहणाचे आपल्या आयुष्यातील स्थान?

भीतिक किंवा खणोलशास्त्राच्या दृष्टीकोनातून पाहिले तर हा एक सावलीचा खेळ आहे. सूर्य, चंद्र आणि पृथ्वी यांच्यात घडणारा खेळ. खणोलशास्त्रज्ञ ग्रहणांना अनन्यासाधारण महत्त्व देतात. ग्रहणादरम्यान सूर्य व त्याचे वातावरण, हेलियम वायूचे विघटन, सूर्याचे प्रभामंडळ प्रकाशकिरणांचे वक्रीभवन अशा अनेक गोष्टी सूर्याशी निगडीत आहेत. त्यांचा सखोल अभ्यास करणे ग्रहणादरम्यानचे शक्य होते. पृथ्वीच्या परिवलनाचा वेगाही मंदावतो ग्रहणकाळात. हे सगळं झाले स्थूल पातळीवर विचार करण. अध्यात्माशी किंवा मनुष्यात्म्याच्या सत्त्व, रजो स्थितीशी काय संबंध? नवकीच आहे या दृष्टांताचा.

भारतीय तत्त्वज्ञान न्हासवाद मानते. सध्याचे आधुनिक म्हणविणारे विज्ञान, उत्कर्षवाद किंवा उत्कांतीवाद मानते. या लेखात आपण भारतीय तत्त्वज्ञानाच्या आधारे उल्लेख असलेल्या न्हासवादाचा विचार करूया. न्हासवाद म्हणजे काय? पूर्वी मानव उन्नत स्थितीत होता आणि आता त्याची नैतिक घसरण जास्त झाली, हाच न्हासवादाचा सोपा अर्थ सांगता येईल.

साधारण पाच हजार वर्षांपूर्वी मानव उन्नत स्थितीत होता, अर्थात् त्याच्या जीवनात मुख्य-शांतता नंदत होती.

त्या काळाचे वर्णन सत्यायुग आणि ब्रेतायुग असे करता येईल. सत्त्वप्रधान स्थितीमुळे मानवास देवत्व प्राप्त झाले होते. मात्र जन्म-पुनर्जन्म या चक्राचा भाग म्हणून मनुष्यात्म्याची पवित्रतेची पुंजी हल्लूहल्लू नष्ट होत गेली आणि देवत्वाचा किंवा दैवी गुणांचा न्हास होत गेला. काळचक्र फिरत-फिरत द्वापरयुगावर येऊन थांबले आणि ग्रहणापूर्वी ग्रहणाचे वेघ लागतात तसे मानवाच्या आंतरिक स्थितीचे रूप बदलू लागले.

देहभानाची पडलाया किंवा विरल छाया अर्थात् असर सावली मनुष्यात्म्यावर पडू लागली. सत्य आणि ब्रेतायुगात आपण आत्मभानात होतो म्हणजेच स्वतःला देह न समजता आत्मा समजत होतो. तीच स्वाभाविक स्थिती होती. मात्र जन्मामणून जन्म घेत घेत द्वापरयुगापासून स्वतःला देह समजणे सुरु झाले. हीच विरल छायेची सुरुवात होती. ग्रहणाच्या भाषेत सांगायचे झाले तर खंड्यास ग्रहण सुरु झाले. देहभान ते देहाभिमान या प्रवासाचा आरंभ झाला.

जसजसा देहभिमान वाढू लागला तसेतसा काम-क्रोधादि विकारांचा त्यासोबत जन्म झाला. विकारांमुळे दुःख आणि अशांततेची उत्पत्ती होऊ लागली. यातूनच दुःखापासून मुक्ती मिळवण्याच्या हेतूने भक्तीचा जन्म झाला.

ईश्वर किंवा सर्वोच्च शक्ती कोण आहे? त्या सर्वोच्च शक्तीशी आपला संपर्क होऊ शकतो का? याबाबतचा शोध सुरु झाला. हीच भक्तीची पहिली नांदी होती. शिवलिंगाच्या रूपात, त्या सर्वोच्च शक्तीची आराधना सुरु झाली. पुढील काळात मनुष्याच्याच पूज्य रूपाचे अर्थात् देवतांचे पूजन सुरु झाले. अझानरूपी सावली हल्लूहल्लू पसरू

लागली. ज्ञानाला अमृत महटले आहे, अंजन महटले आहे. तसेच प्रकाशाही महटले गेले आहे. आणि प्रकाशाचा अभाव महणजेच अंधकार! आपण देह नसून आत्मा आहोत या जाणिवेचा अभाव अर्थात् अंधकार वाढत गेला आणि देवतांचे पूजन अधिक दृढ झाले.

करता-करता काळ अधिक वेगाने बदलला आणि कलियुगाची सुरुवात झाली. द्वापरयुगातील रजेशुणी अवस्थेची जगा तमोशुणी स्थितीने घेतली. मनुष्यात्माने ईश्वराच्या सर्वव्यापकेची कल्पना स्वीकारली. ‘शिवोऽहम्’ म्हणजे मीच शिव आहे ही धारणा अनेकांच्या ठारी रुजायला सुरुवात झाली. इतकेच नव्हे, प्रकृतीची पाचही तच्चे म्हणजे परमेश्वराची रूपे मानली जाऊ लागली. पाच तत्त्वांकडून काही ना काही सुख मिळते म्हणून त्वांना ईश्वर समजण्याची गल्लत झाली. या सगळ्याला घोर अंधकार म्हणजेच खग्रास ग्रहणाची स्थिती मानायला हरकत नाही. ‘ख’ म्हणजे आकाश, ग्रास म्हणजे धास अर्थात् आकाशातून प्रकाश मिळतो, ते प्रकाशमान आकाशाच नष्ट झालं. खगोलशास्त्राला अभिप्रेत असलेले ग्रहण तर दोन-पाच मिनिटे घडते; पण मनुष्यात्म्याला लागलेले अज्ञानाचे आणि विकाराचे ग्रहण तब्बल दोन युगे म्हणजेच अडीच हजार वर्षांपर्यंत लांबते.

जेव्हा कुटूनही प्रकाशाची अर्थात् यथार्थ ज्ञानाची तिरीपही बेऊ शकत नाही. त्यावेळेस शिव परमात्मा स्वतः दिव्य अवतरण घेऊन ज्ञान देतो म्हणजेच प्रकाशाचा मार्ग मोकळा करतो. शिव परमात्मा म्हणतात, ‘सगळ्या मनुष्यात्म्यांना जणू राहू-केतूचे अर्थात् पाचही विकारांचे ग्रहण लागले आहे.’ आत्म्याबद्दलचे काही ज्ञान द्वापरयुगापासून पुढे चालत आले; पण आत्मानुभूती हव्हाहव्ह, लोप पावत गेली. आत्म्याबद्दलच्या विपरीत कल्पना रुजत गेल्या. जसे, मनुष्यात्मा, प्राणिमात्रांच्या योनीत किंवा चौन्याएँशी लक्ष योनीतून जन्म घेत घेत जातो किंवा कर्माची पुटे आत्म्यावर घेऊ नाहीत, आत्मा निर्लोप अवस्थेतच राहतो किंवा सोऽहम् म्हणजे मीच परमात्मा आहे अशी अनेक चुकीची मत-मतांतरे म्हणजेच खग्रास ग्रहण अधिकाधिक गडद होते.

स्थूल रूपातल्या ग्रहणकाळात आजही चांगले साधक खाण्या-पिण्डाची काही बंधने पालतात. ग्रहणकाळात केलेल्या जप-तपाचे पुण्य काही पटीत मिळते असे मानतात. वैश्विक पातळीचर पाहिल्यास शिव परमात्मा म्हणतात, ‘तुम्ही शुद्ध अज, सततंग म्हणजेच बुद्धीद्वारे माझाच संग करा’ हेच तपाचरण आहे. ग्रहणकाळ संपल्यावर दान करण्याची प्रथा रुढ आहे. शिव परमात्मा म्हणतात, ‘मला ओळखून माझ्या श्रीमतावर चालू लागलात की तुमच्यावरील विकाररूपी राहू-केतूचे ग्रहण सुटू लागते. पण तेवढ्यावरच थांबून चालणार नाही. थांबलात तर पुन्हा ग्रहण लागेल, पुन्हा विकारांची सावली पडेल. याकरिता दान महत्त्वाचे आहे.

दानाचे अनेक प्रकार मानले आहेत. अन्नदान, वस्त्रदान, धनदान इतकेच काय तर रामनाम दानही करतात. शिवबाबा म्हणतात, ‘या ज्ञानपेक्षाही बरबढ दान आहे ते विकारांचे. विकारांचे दान घेऊन त्याच्या बदल्यात सुख-शांतीचा वारसा हक्क देण्याकरिता माझे या सृष्टीचर अवतरण होते.’ प्रश्न आहे हे दान (विकारांचे दान) करायचे तरी कसे? स्थूल वस्तू दान करण्याकरिता यज्ञ करतात, तसा ज्ञानयज्ञ परमात्मा सुख करतात. यातच विकारांचे दान सहजपणे करता येते. या दानाचा विधी आहे – स्वतःला देह न समजता आत्मा समजणे. जसजसे आत्मभान जागृत होते, तसेच देहभान व इतर विकार गळून पडण्याची प्रक्रिया तीव्र होत जाते. शिवबाबांची ज्ञानमुरली ऐकणे म्हणजे एक प्रकारची साधनाच आहे. कथा-पुराणात जनपेजय राजाची गोष्ट सांगतात. अवणभक्तीद्वारे त्याच्यातील दोष नष्ट झाले असे वर्णन आढळते. शिवबाबांची ज्ञानमुरली ऐकून आपणही तोच अनुभव घेतो. ऐकलेले ज्ञान धारण करून इतरांनाही देणे हा देखील एक विधी आहे. याने विकार रुपी राहू-केतूचे ग्रहण उत्तम लागते.

सूर्य-चंद्राच्या ग्रहणांची आवतने घडतात. अठरा वर्षे आणि दहा दिवस किंवा अकरा दिवसा (जितकी लीप वर्षे त्यादरम्यान देतील त्यानुसार) नंतर त्या प्रकारचे ग्रहण पुन्हा (पान क्र. २० वर)

प्रिय प्रकाशमणी दादीजींविषयीच्या हृद्य आठवणी

डॉ.कु. गोवारी दीदी, प्रकाशिका, मुलुंड

रक्षाबंधन आणि गोकुळाष्टमीचा सण आला की हमेखास दादी प्रकाशमणीची आठवण येते आणि मन गतस्मृतीत रमू लागते. दादीजींच्या संगोपनाचा लाभ मज आत्म्यास मिळाला, हे मोरे सद्ग्राह्य. ज्याप्रमाणे आकाशातील सूर्य-चंद्र सतत प्रकाश देत आहेत, त्याप्रमाणे दादीजींचे मार्गदर्शन आजही मनोनभात उजब्ल राहते. मनाच्या वाटिकेत गुणरूपी सुमने फुलू लागली, ती त्यांच्या मार्गदर्शनाने. त्यात पवित्रतेचा परिमळ दरवळू लागला तो त्यांच्या सानिध्याने. बुद्धीरूपी तिजोरीत दादीजींनी शिकवलेली ज्ञानुरलीतील वचने, कायमस्वरूपी जलन केली आहेत. वेळोवेळी त्या ज्ञानरत्नांच्या आधारे मार्गक्रमण सहज होत जाते आणि जीवन शक्तीसंपन्न बनत असल्याचा अनुभव होतो. 'योगसाधनेचे कवच धारण करून भवसागर कसा पार करायचा, विकाररूपी मायेवर

जय कसा मिळवायचा' हे त्यांनी शिकविले. 'कुशल प्रशासन आणि दूरदर्शी नेतृत्वाच्या आठवणी' आजही नंदादीपाप्रमाणे तेवत आहेत, प्रेरणा देत आहेत. त्यांच्यावहलच्या स्नेहाची स्थिर छाया नेहमीच कर्मेंद्रियजीत बनण्याकरिता प्रेरित करते. बापदादांची आठवण करून देणारे प्रेष त्यांच्याकडून मिळाले, ते सूर्यकिरणप्रमाणे आपले आयुष्य दीमिमान करते, समर्थ बनण्याची ऊर्जा आजही देते.

२५ ऑगस्ट २०७७ रोजी त्यांनी देह ठेवला मात्र आजही प्रकाशसंभ बनून 'त्या' मार्गदर्शन करत आहेत असाच अनुभव होतो. कुठल्या शब्दांत क्राण व्यक्त करायचे असं होतं. मातेसमान सर्वांचर प्रेम केलं. ईश्वरी यज्ञातील त्यांची त्याग-तपस्या वर्णनातीत आहे. त्यांचं नग्रचित्त वागणं, बापदादांना साकार करणारं होतं. अशा दादीजींना अमृतकुंभ तरफे स्मरणांजली.

मधुरवाणी बोले तयाला जग म्हणे 'देवता'
कटुवाणी बोले तयाला जग म्हणे 'कर्कशा'
शक्षापेक्षा शब्द करते घाव खोल
म्हणूनी मानवा गोड बोल ॥१॥

दुसऱ्यासाठी झटला तोचि साधू जाणावा
स्वतःसाठी जगला तो शुद्र जीव म्हणावा
मरावे परि कीर्तिरूपे उरावे संत म्हणती
म्हणूनी गोड बोल मानवा ॥२॥

भूग कीटक मकरंदापाणी फसतो
कमलदलात गुरफटून जातो

लोभापाणी माणुसकी विसरतो
म्हणूनी मानवा गोड बोल ॥३॥
कमावले बैभव इथेच ठेवूनी जातो
मनुष्यात्वा आणुले संवित मात्र नेतो
शिवपित्याच्या आठवणीचा राहो गोडवा
म्हणूनी गोड बोल मानवा ॥४॥
शिवपरमात्मा अवतरला अक्षीवरती
मानवास देवता बनवी, वसा घेई हाती
होई परिवर्तन हीच खरी शिवरात्री
म्हणूनी मानवा गोड बोल ॥५॥

- डॉ.कु. जयवंत, आशा

अमृत वाणी

दादी प्रकाशमणीजींची अमृतवचने

- आत्मारूपी मुलांना सर्वगुण संपन्न, १६ कला संपूर्ण बनविण्यासाठी शिवबाबा अवतरित झाले आहेत. गुण आणि कला या दोन भिन्न गोष्टी आहेत. उदा. कुणाकडे लिहिण्याची, कुणाकडे भाषण करण्याची, कुणाकडे संगोपन करण्याची तर कुणाकडे सवाँना संतुष्ट करण्याची कला आहे. या कलांमुळे सुद्धा आपण श्रेष्ठ अवस्था गाठतो. ह्या कला आपापल्या वरदानानुसार आपल्याला प्राप्त होतात.
- मायाजीत, जगतजीत बनण्यासाठी सर्वशक्ती आणि सर्वगुण संपन्न बनण्याची आवश्यकता आहे. एखाड्या शक्तीची जरी कमतरता असेल तर माया कुठल्या ना कुठल्या रूपात योगामध्ये विघ्न आणू शकते. असे झाले तर आपण अखंड योगी बनू शकणार नाही. बाबांच्या महावाक्यानुसार एकहर रेढी (सदैव तत्पर) बनण्यासाठी आपल्याला शक्तीसंपन्न आणि बलवान बनावे लागेल.
- आपले हे संगमवृगी जीवन अत्यंत मौल्यवान आहे. ज्या प्रमाणात आपण आपल्या जीवनात गुणांची धारणा करू त्याप्रमाणे आपण मौल्यवान बनतो. जसे ५६ गुण आहेत, तसेच ५६ अवगुण देखील आहेत. त्यांचीसुद्धा एखादी यादी बनवा. उदा. ईर्षा, आवेश इत्यादी. अवगुणांची पिल्लावळ देखील मोठी आहे. तात्पर्य - आपण स्वतःचं आत्मपरीक्षण करा की मी किती गुण धारण केले आहेत आणि माझ्यात अजून किती अवगुण शिल्लक आहेत.
- बाबांनी प्रत्येक मुरलीत अनेक स्वमान आणि वरदान

दिलेले आहेत. त्यांची यादी बनवा आणि तपासून बघा की कोण-कोणते स्वमान सदैव आपल्या समृद्धीत असतात आणि मी बाबांकडून कोणते वरदान आत्मसात केले आहे. कुठल्या वरदानाची माझ्यामध्ये कमतरता आहे? त्याचे कारण आणि निवारण शोधा.

- कुठल्याही एका ज्ञानविंदुवर रोज कमीत कमी एक तास मनन-चिंतन करा. प्रथम असे १०० ज्ञानविंदु लिहा आणि त्यानंतर पुढील १०० दिवसांत त्यावर १०० तास मनन चिंतन करून त्यात संपन्न बना. झासाठी एकाग्रतेचा अभ्यास आवश्यक आहे. एका सेकंदात सर्व संकल्पांना समेटून पूर्णविराम द्या आणि उपराम व्हा. ह्या देहापासून पूर्णपणे अलिस होऊन परमधामात बाबांजवळ मधुर शांततेच्या अनुभवात स्थित व्हाल तेव्हा हे जीवन प्रिय वाटेल.
- आतापर्यंत विविध सेवा भरपूर झाल्या. सेवांची आवड हा खूप चांगला गुण आहे. परंतु आता फळ खा. मेवा म्हणजे प्रथम स्वतःला परिपूर्ण बनवा. मी कोण-कोणत्या गोष्टीपासून मुक्त झालो आहे हे तपासा. अजून जुन्या संकारांपासून मुक्त झालेला नसाल तर जीवनमुक्तीचा मेवा कसा मिळणार? संस्कारांपासून मुक्त झाल्यानंतरच जीवनमुक्तीरूपी गोड फळ प्राप्त होईल.
- बाबांनी सांगितले आहे - तुम्हाला सर्वेश त्यागी बनावयाचे आहे. त्याच्या तपशिलात जा - सर्वेश त्यागी म्हणजे काय? पवित्रतेची गुहा परिभाषा काय

(पान क्र. १२ वर)

प्रभू रंगात रंगूनी

(भाग - ६)

ब्र.कु. मिनल, ठाणे (प.)

ब्रह्माकुमारीज् संस्थेतर्फे आयोजित केल्या जाणाऱ्या 'लिविंग व्हॅल्यूज' (Living Values) वा कार्यक्रमाद्वारे देश-विदेशातील वैद्यकीय, शैक्षणिक, सामाजिक, राजकीय अशा अनेक क्षेत्रांतील मान्यवर, ईश्वरी कार्याशी परिचित झाले. त्यातील कित्येकजण सहज राजयोगाचे नियमित साधक होऊन, विविध देशांत सेवाकेंद्र स्थापण्यासाठी नियमित बनले. कुवैत देशातील अरेकिंवा मुस्लिम परिवारात जन्मलेल्या ब्र.कु. 'बजीहाबेन' यांच्याविषयी या लेखात जाणून घेऊया.

'पाण्या तुझा रंग कसा?' पृथ्वीतलावरचं नवल असलेलं हे 'आप' म्हणजे जल तत्त्व आपलं सगळं आयुष्य व्यापून उरलेलं आहे. त्याचं अजून एक सार्थ नाव 'जीवन'. स्वच्छ, निर्मल पाणी स्फटिकासमान शुभ्र, जणू अमृत भासत; पण कंपन्यांमधून थेट वातावरणात सोडली जाणारी केमिकल्स त्यात मिसळली तर मात्र तेच पाणी निक्षेपा-काळ्या रंगाचं विष बनतं. माणसाच्या मनांत निर्माण होणारे विचारही असेच. त्यांत गुण सामावलेले ते विचार सकारात्मक उर्जा देणारे, स्वतःबरोबर समाजाचंही भालं करणारे. अशा समाजात बहुतांश लोक श्रेष्ठ जीवनमूल्ये मनापासून स्वीकारलात. तिथे आदर्श कुटुंबव्यवस्था, एकोपा, प्रगती, सुवर्ता आणि शांतता नांदते. याउलट अप्रामाणिक, अहंकारी, स्वार्थी, हिंसक विचार हे नुकसान करणारे, आपसांत दुही माजवणारे, मानसिक तणाव आणि नैराश्य वाढवणारे असतात. एखी शांत वाटणारा समुद्र जसा खबलल्यावर सारं काही गिळकृत करतो, त्याप्रमाणे मनांत खदखदणारा राग आहेर पडल्यावर त्या समाजाची आर्थिक, सामाजिक घडीच विस्कटते. अशा समाजात उत्तम नैतिक मूल्यं पुढ्हा कशी रुजवता येतील यासाठी जगभरातील तज्ज्ञ मंडळी प्रयत्न करत असतात.

कुवैतमध्ये अनेक शाळा, कॉलेजेस, असलेल्या एका शैक्षणिक संस्थेच्या संचालिका म्हणून कार्य करणाऱ्या 'बजीहा

अल् हबीब' या अशाच एक विचारवंत होत्या. अमेरिकेतून व्यवसाय व्यवस्थापन आणि माहिती तंत्रज्ञान विषयांत शिक्षण घेतलेल्या, व्यक्तिस्वातंत्र्याचा पुरस्कार करतानाही नीतीमतेची कास घरून वागणाऱ्या म्हणून प्रसिद्ध होत्या. एक मुखी आयुष्य जगण्यासाठी लागतं ते सारं म्हणजे प्रेमळ कुरुंब, पनसंपदा, सामाजिक प्रतिष्ठा, लाभलेलं असूनही काहीतीरी उणीच आहे अशी जाणीच त्यांच्या मनांत सूक्ष्म अस्वस्थता निर्माण करत होती. आसकी संपवून अलिस रहावसं वाटू लागलं होतं. ईश्वरी ज्ञान मिळाऱ्यापूर्वी काही काळ त्या अशी अवस्था अनुभवत होत्या. जणू पुढील सेवाकार्यासाठी वैशिक नाटकातील गुप्त घरणी तवार होत होती.

१९९९ च्या जुलै महिन्यात त्यांनी ऑक्सफर्डला ब्रह्माकुमारीज संस्थेच्या 'लिविंग व्हॅल्यूज' कार्यक्रमात भाग घेतला. पहिला दिवस संपताना जानकी दार्दीशी भेट झाली. त्यांच्या पवित्र, शक्तिशाली दृष्टीने त्यांचं आयुष्य आमूलाग्र बदलून गेलं. सत्याचा शोध घ्यावा, मी कोण आणि परमात्मा कोण, माझ्या जीवनाचं खरं उद्दिष्ट काय? अनेक प्रश्नांना चालना मिळाली. केवळ १० ते १२ तासांच्या थोड्या कालावधीत समजलेल्या सत्य ईश्वरी ज्ञानामुळे नवीन आशा पल्लवित झाली. इस्लाम धर्मात परमेश्वराला ११ (कर्तव्यचाचक) नावांनी संबोधलं जातं. उद्या. 'करीम' म्हणजे

उदार, दयालू, तो परमात्मा सुंदर, सर्वश्रेष्ठ, दानी - वरदानी आहे. गुण-शक्तीचा सागर आहे. हे गुण प्रत्यक्षात इथे येऊन तो जेव्हा प्रकट करतो तेव्हाच त्याचा महिमा गायला जातो. दिवसागणिक बाढण्यारी पापकर्म, दुःख, अशांती पाहून तो आकाशातील पिता स्वस्थ बसून राहू शकत नाही. त्या निराकार ईश्वराला मनव्यतनाचा आधार घ्यावाच लागतो, असा वजीहाबेना आधीपासून विश्वास वाटे. ईश्वरी ज्ञानाचा कोर्स पूर्ण करून पुरुषोत्तम संगमयुगी ब्राह्मण बनूनच त्या मायदेशी परतल्या.

त्यावेळेस मध्य-पूर्वीतील कुवैत सारख्या मुस्लिम राष्ट्रामध्ये एकही सेवाकेंद्र किंवा कुणीही ब्रह्मावत्स नव्हते; पण परमात्म अवतरणावर दृढ विश्वास असलेल्या वजीहा बेनी हे आव्हन स्वीकारलं. शुद्ध सात्त्विक, शाकाहारी भोजन, अमृतवेळेचा योग, ब्रह्मचर्य ब्रताचं पालन. ईश्वरी धारणा त्यांनी लगेचच अंगीकारल्या. मुस्खभावी, सभ्य, प्रत्येक गोष्टीत त्यांना साथ देण्याच्या त्यांच्या पतीला आणि मुलांना हे स्वीकारण सुरुवातीला अवघड गेलं. २०० जणांच्या त्यांच्या विस्तारलेल्या कुटुंबात तर अशा परिवर्तनाने कळोल माजला नसता तरच नवल होते. 'हिने आता हिंदू धर्म स्वीकारला आहे, हिची मुद्दी भ्रष्ट झाली आहे..' दिवसभर कुणी ना कुणी सतत टोमणे मारत असायचं. अशा परिस्थितीत 'बाबा इथे माझ्याबोरोबर आहेत आणि माझां रक्षण करत आहेत' असा सुंदर अनुभव त्यांना होत असे.

१८ जानेवारी २००० परमभाग्याचा तो दिवसही आला. वजीहाबेन शांतीवनात अव्यक्त बापदादांना भेटल्या. सागरासम गहिरं प्रेम आणि शक्ती सामावलेली बाबांची दृष्टी पडताच भरून पावल्या. बाबांनी त्यांच्याशी हस्तांदोलन केलं. या पहिल्या भेटीतच दीर्घकालीन ओळखीचा सुंदर अनुभव बाबांनी करविला आणि वरदान दिलं "आप देशी से आवी हो लेकिन बहुत तेज चल रही हो. आप दुसरों के लिए एक सौपल, एकझाम्पल (उदाहरणमूर्त) हैं. आपकी सारी मनोकामनाये पूरी हो जायेंगी" हे ईश्वरी वरदान त्यांच्या ब्राह्मण जीवनाचा भक्तम पाया ठरलं. काही महिन्यांच्या

कालावधीतच जानकी दादी कुवैतला गेल्या आणि त्यांनी वजीहाबेनना तिथे ईश्वरी सेवेस निमित्त बनवलं. त्या देशात वाणीद्वारे बाबांचा परिचय देण इतकं सोपं नव्हतं. त्यामुळे दादीच्या माघ्यमातून मिळालेल्या श्रीमतानुसार सुरुवातीची ५ वर्ष त्यांच्या घरातच सेंटर होतं. घरी कामाला असलेल्या आपल्या मदतनीस स्त्रीला त्यांनी प्रथम बाबांचा परिचय दिला. राजप्रासादाप्रमाणे असलेल्या त्यांच्या घराचं पूर्ण तब्दभर (चेसगेट) बाबांचं सेवाकेंद्र बनलं. अगदी भारतातील एखाद्या सेवाकेंद्राप्रमाणे ज्ञान-योगाचे कक्ष, पवित्र बातावरण, नित्य ज्ञानमुरली आणि बाबांचा शुद्ध शाकाहारी भंडारा (स्वयंपाकघर) तिथे होतं. नियमित ईश्वरी विद्यार्थी फक्त दोन, वजीहा बेन आणि त्यांची मदतनीस. ५ वर्ष योग तपस्या करून त्यांनी सेवेसाठी घरणी तयार केली. 'तपस्या करत रहा, बाबा आपोआप तुमच्याद्वारे सेवा करवतील. तुमचं राजयोगी जीवन पाहून लोकं आपणहून येतील आणि परमात्म्याचे संगोपन अनुभवतील' आदरणीय गुलजार दादींनी आपल्या कुवैत भेटीत दिलेले श्रीमत फार मोलाचे होते.

विकालदर्शी बाबांनी त्यांना सुरुवातीलाच सांगितलं होतं 'मुली, तुझ्यासमोर अशांत आणि विरोध करणारे अनेकजण येतील. त्यांना परमात्म शांतीची, सुखाची जनुभूती करव.' त्याप्रमाणे अनेक मुस्लिम धर्मगुरु तसंच काही हिंदू लोकांनी त्यांना विरोध केला, वाद-विवाद केले. अनेकदा त्यांच्यावर हळू करण्याच्या योजनाही आखल्या; पण परमरक्षक बाबा आधीच त्याची जाणीव करून देत असत. त्यामुळे ती माणसं काही करू शकली नाहीत. एकदा एक मुस्लिम धर्मगुरु सेंटरवर आला व मोठमोठायाने ओरहून विचारू लागला, 'तुम्ही आपला धर्म सोडून दुसऱ्या धर्मात कशा जाऊ शकता? आपल्या धर्मात काय कमतरता आहे?' त्यावेळी बाबांचे शब्द आठवून, शांत आत्मिक स्थितीत राहून त्यालाही आत्मा रूपात पाहत राहिल्या. त्या आत्म्याविषयी अपार करुणेचा भाव त्यांच्या मनांत उत्पन्न झाला. परिणामी तो गुरु शांत झाला व नग्रापणे त्यांच्याशी बोलू लागला. स्वेच्छेने योग कक्षात (बाबांचा कमरा) जाऊन

त्याने तिथे नमाज अदा केला. त्या पवित्र वातावरणाने भासावून जाऊन पुन्हा केळ्हातरी आपल्याला सेंटरबर आमंत्रित करा अशी इच्छाही व्यक्त केली.

अगदी सुरुवातीला बजीहाबेनना इंजिसमधील सेंटरबरून ज्ञानमुरली येत असे. कुवैतमध्ये त्या आपली आपणच मुरली वाचत असत. भारतातील श्री लक्ष्मी – नारायण, राम – सीता. देवदेवता तसंच माया – रावण यांविषयी त्यांना काहीच माहिती नव्हती; पण बाबांशी जोडलेल्या स्वच्छ बुद्धिरूपी तारेने सगळे समजत गेलं. बाबांना त्या आत्म्याकडून विशेष सेवा करवून घ्यायची होती. त्यामुळे ईश्वरी ज्ञानाचं सहजतेने आकलन होत गेलं. मधुबनहून परत जाताना जगदीश भाईंनी लिहिलेली सगळी पुस्तकं त्यांनी नेली. त्यातही विशेष 'महाभारत आणि गीतेचे सत्य सार' व 'सिंचुअल मिसलिनी' ('संकीर्ण अध्यात्म') या पुस्तकांच्या अध्ययनामुळे ज्ञानमुरली तसंच हिंदू धर्मांचं तत्त्वज्ञान समजून घ्यायला मोलाची मदत झाली. एकदा त्यांच्या शाळेसाठी हिंदी पुस्तके पुरविणारा साठीकडे झुकलेला एक इसम भेटायला आला. आदल्या दिवशी त्यांच्या गुरुंच्या भगवद्गीतेवरील प्रवचनाला बजीहाबेन उपस्थित राहिलेल्या त्याने पाहिलं होतं. आशचर्याचा घका बसून तो विचारू लागला मॅडम, तुम्ही मुस्लिम असूनही गीतेचं ज्ञान तुम्हाला कसं कळलं? हे सर्वोच्च ज्ञान समजांच्यासाठी जन्मजन्मांतरीची साधना हवी. यावर बजीहा बेननी त्याला समजावून सांगितलं, गीतेतील सत्य ज्ञान समजून घेण्यासाठी कठोर साधनेची आवश्यकता नाही. प्रजापिता ब्रह्माकुमारी ईश्वरीय विश्व विद्यालयात शिकवला जाणारा ७ दिवसांचा सहज राजयोगाचा कोर्सच पुरेसा आहे. 'गीता ज्ञान दाता निराकार परमपिता परमात्मा' स्वतः अवतरीत होऊन ब्रह्मामुखकमलाद्वारे सगळ्या वेद, शास्त्र, ग्रंथांचं सार शिकवत आहे.

ज्ञान सागर शिवबाबांनी आपल्याला ५००० वर्षांच्या सृष्टिचक्राचं ज्ञान दिलं आहे. सुरुवातीची २५०० वर्ष (सत्ययुग, त्रेतायुग) सरल्यानंतर इस्लाम, बौद्ध, खिश्चन. धर्म स्थापन होत जातात. इस्लाम धर्म हा त्यांच्या मूळ

स्वरूपात समृद्ध आणि शुद्ध आध्यात्मिकतेने भरपूर आहे. त्या धर्मांतील तत्त्वज्ञान आणि राजयोग मेडिटेशन यांत काही बाबतीत साप्य आहे. (१) इस्लाम म्हणतो 'अल्लाह' एकच सर्वोच्च शक्ती आहे, त्याचीच कंदणी केली पाहिजे. राजयोगातही सांगतात परमात्मा एक असून तो निराकार ज्योतीर्बिंदू आहे. सर्वंशक्तिमान, सर्व आत्म्यांचा गती–सद्गुरीदाता आहे. त्याची आठवण करणं म्हणजेच 'मन्मनाभव' होऊन राहणं (२) 'सलात' म्हणजे मुस्लिम बांधव ५ वेळा नमाज अदा करतात. राजयोगात ईश्वराशी निरंतर 'बुद्धियोग' जोडण्याचे श्रीमत आहे (३) पवित्र रमज्ञान महिन्यात 'रोजे' म्हणजे उपवास करतात. आयुष्यभर सर्व प्रकारच्या अपवित्रतेचा त्याग करणे (उपवास) राजयोग शिकवतो (४) 'जक्कात' रोजे पाळल्यानंतर दानधर्म केला जातो. स्वउन्नती साधतानाच ईश्वरी ज्ञानाचं, सुख – शांतीचं अखंड दान करण्याची प्रेरणा राजयोग देतो (५) दानधर्म केल्यानंतर मुस्लिम बांधव 'हज' यात्रेला (अल्लाहच्या पवित्र घरी) जातात. शिव परमात्म्याने शिकवलेल्या राजयोगाच्या अभ्यासाने संपूर्ण पवित्र होऊन शेवटी आपण सगळे आत्मारूपात ईश्वराच्या घरी म्हणजे शांतीधामात परत जातो. पवित्रता, शाकाहार, अल्लाह कशाप्रकारे आदमला (आदिदेव) स्वतःसासङ्घं रचतो, त्याला स्वर्गात कसा पाठवतो, नंतर तो प्रथम पुरुष (आदम) अपवित्रतेमुळे स्वर्गीय सुख कसं हरवून बसतो..

इतर गोष्टीही त्यांच्या विविध ग्रंथांमध्ये वर्णन केलेल्या आहेत. या समान धायांच्या आधारे बजीहाबेननी केवळ कुवैतमधेच नाही, तर भारतासह अन्य देशांतही मुस्लिम समाजाची ईश्वरी सेवा केली. त्या देशांत विख्यालेल्या कल्पापूर्वीच्या अनेक ब्रह्मावत्सांना ईश्वरी वारसा यिळवून दिला.

सेंटरबर समर्पित टीचर बहिर्जीना पुढे कळून स्वतः पाठीराडा होऊन तन-मन-धनाने त्या सेवा करत राहिल्या. कुवैत देशातील 'हार्मनी हारक्स' या राजयोग मेडिटेशन सेंटरमध्ये स्थानिक कुवैती मंडळी, अरब, ब्रिटिश, कनेडीअन, (पान क्र. २० वर)

जिसका साथी है भगवान

द्र. कृष्णनाथ, चालीसगाव

असं म्हणतात, 'जिसका साथी है भगवान, उसे क्या रोकेगा आधी और तूफान' या ईश्वरी मार्गवर चालताना आपल्याला शिवबाबांच्या मदतीचे अनेक अनुभव येतात. मलाही तसेच काही अनुभव आले. सध्या सगळीकडे करोनाच्या महामारीचे संकट आहे, मीही त्याचा अनुभव घेतला. त्याचेविषयी सांगण्यापूर्वी जीवनातील एक-दोन छोटे मोठे प्रसंग सांगतो.

एकदा आमच्या सेवाकेंद्राच्या संजीवनी दीदी, आसाराम भाई माझ्यासोबत एका खेडेगावात सेवेसाठी आले होते. तिथिला गावकन्यांना शिवबाबांचा परिचय द्यावा या हेतुने आम्ही तेथील सरपंचाकडे विचारणा केली. परंतु सरपंच काही ब्रह्माकुमारीजच्या ज्ञानास अनुकूल नव्हते. त्यांच्या मनात असा ग्रह झाला होता की यांचे ज्ञान लोकांना भक्तीपासून परावृत्त करते. मी मनांत शिवबाबांची आठवण जागृत ठेवून सरपंचांना एवढेच म्हटले, "आम्ही काही लोकांना भक्तीपासून परावृत्त करू इच्छित नाही. परमेश्वराचा सत्य परिचय लोकांपर्यंत पोहोचावा एवढाच आमचा उद्देश आहे. आम्ही विनामूल्य सेवा करतो त्यामुळे तुम्हाला काही आक्षेप नसावा." या बोलण्यावर त्यांना काय वाटले कुणास ठाऊक; पण त्यांनी होकार दिला. जवळच्याच मंदिरात त्यांनी गावकन्यांना एकत्र केले आणि आमचे प्रवचन झाले. बोलताना मला जाणवले, आपला बोलविता धनी, खरोखरच शिवबाबा आहे. शिवबाबांचे ज्ञान तोच देऊ जाणे, आपण मात्र निमित्त. माझ्या हातात फक्त शुद्ध हृदयाने त्यांची आठवण करणे एवढेच होते, ते मी केले आणि फल मिळाले. आधी विरोधक असलेले सरपंच अनुकूल झाले आणि

गावकन्यांपर्यंत ज्ञान पोहोचविण्यास आम्ही निमित्त बनलो.

शिवबाबा नेहमी श्रीमत देतात, माझ्या आठवणीत जेवण बनवा आणि माझ्याकडून मिळालेला प्रसाद समजून तो खा. माझ्या परीने मी या श्रीमताचे पालन करतो. माझे जेवण मीच बनवितो. एकदा असेच शिवबाबांच्या आठवणीत जेवण बनवित असताना कुकरचे झाकण अचानक उडले. शिजत ठेवलेले अन्न सगळीकडे उडाले. छतावरही उडाले; पण मला काही झाले नाही. माझी शुद्ध भावना आहे की ही सगळी शिवबाबांची कमाल आहे.

१८ फेब्रुवारी २०२१ रोजी मला करोनाची लागण झाली. माझ्या घरातील कुटुंबियांची धावाधाव झाली. अलोपैथीचे औषध मला लागू पडत नाही; पण आयुर्वेदिक औषध मात्र मला आराम देते. बाबांचे एक महावाक्य आहे— 'बचे सारा बोझ मुझे दो' त्याची मला प्रकरणे आठवण झाली. ब्राह्ममुहूर्ताच्या वेळी योगामध्ये बसल्यावर मला वाटले, माझ्याचर स्वतः शिवबाबाच उपचार करत आहेत. माझ्या घशात काही अडकले आहे आणि ते काढून टाकल्यावर मला बो वाटले असा स्पष्ट अनुभव झाला. पण हा होता सूक्ष्म पातळीवरचा अनुभव. ढांकटांचे औषधही लागू पडत गेले, त्यांनी मला धीर दिला, घावरू नका म्हणाले. योग्य तो उपचार नेव्हेवर मिळाला आणि आराम पडला ही त्या जगन्नियत्याची अर्थात् शिवबाबांचीच कृपा असे मी समजतो.

बाबांची अशाप्रकारची मदत पाहता साहजिकपणे 'तुम तो यांनी कहीं बाबा, मेरे आसपास हो। आते नजर नहीं पर मेरे साथ हो!' या ओळी मनांत उमटतात.

या चिमण्यांनो परत फिरा रे...

ब्र.कृ. छाया, मुलुंड (पूर्व)

या चिमण्यांनो परत फिरा रे
घराकडे, अपुल्या...
जाहल्या तिन्ही सांजा जाहल्या..
दहा दिशांनी खेळत आता
अंधाराला पूरा..
अशावेळी असू नका रे
आईपासून दूर.

'नसेस सौँझ' या विल्यम ब्लेकच्या कवितेतून गदिमांनी हे गीत रचले असावे असे चाटते. गदिमांचे हे आतुर करणारं गीत कॉलेजच्या जीवनात कानावर पडले होते आणि अलौकिकच्या कलात पुन्हा ऐकण्याची उत्कृष्ण निर्माण झाली. गीत ऐकतांना एक अलौकिक आरती निर्माण घ्यायची, कोणीतरी आतून आरं साद घालते असं चाटायचं आणि खंसं सांग का या गीताचा अर्थ मला काही महिन्यांतच अलौकिक जीवनातील वाटेवर सापडला.

सकाळी घरट्यातून बाहेर पडलेल्या पिलांची, जशी त्यांची आई हुढयाच्या आकांताने चाट पाहते तसेच ईश्वर, परमात्मा शिव माऊली आपल्या आत्मारूपी बालांची सृष्टी चक्रातील तिन्ही सांजेला चाट पाहते. केवळ चाट पाहत नाही, तर आपल्या मुलांना परत घरी घेऊन जाण्यासाठी खास सृष्टीच्या अंगणात अवतरीत होते.

घरातून खेळण्याकरिता गेलेल्या मुलांना जशी आई तिन्ही सांजेला हाक मारते, 'हे मुलांनो, चला आता अंधार पडला.' त्यांना घरात घेण्याअगोदर मातीत मलीन झालेले अंग धुबून काढते, स्वच्छ-साफ करूनच घरात घेते. तदृत परमेश्वर शिव माऊली, आत्मारूपी मुलांना नेण्यासाठी सृष्टी

चक्रातील तिन्ही सांजेला संध्याकाळी विकारांची घूळ लागलेल्या मुलांना साफ स्वच्छ करून आपल्या घरी म्हणजे परमधारामध्ये नेण्यासाठी तयार करते.

अंधार पडायला लागला तरी मुलं खेळातच रमली आहेत. अजून थोडा वेळ आम्हाला खेळू दे अशी मुलांची प्रतिक्रिया कानी पडते. आपणही या जन्म-मृत्यूच्या खेळात इतके रम्माण झालो आहोत की आपल्याला परमधारामाचा विसर पडला आहे. मैदानात खेळतांना जशी मुलं मातीने, धुळीने अंग खराब करतात तसेच जन्म मरणांच्या खेळात खेळता-खेळता आत्मारूपी मुलांवर देखील देहभानाची माती आणि विकारांची घूळ जमा होते. मातीच्या देहात बाबरताना आपल्याला विस्मरण झालं की, अरे, मी तर एक आत्मा आहे. हा देह मातीचा पुतळा-वस्त्र आहे. मी एक चैतन्य शक्ती आहे. मी परमेश्वराचं मूल आहे. मी आपल्या घरातून या सृष्टीरूपी नाटकात खेळ करण्याकरिता आलो आहे. हब्बूहब्बू विकारांच्या धुळीत गुरफटून आत्मा जेव्हा लागली होतो, तेव्हा स्वतःच्या अस्तित्वाचा विसर पडतो. मायेच्या पाशात आपण कसे बंदिस्त होतो याचे भानही नसल्याने शेवटी दुःखाच्या खाईतून स्वतःला बाहेर काढण्यासाठी आरं भावनेने मन परमेश्वराला आलबू लागते.

पेटी लागी जीवा लागलीसे आस..

पाहे रात्रंदिवस चाट तुऱ्ही..

मुकेलिया बाळ अति शोक करी..

चाट पाहे परी माऊलीची..

परमेश्वर दर्शनाची लागलेली ओढ घेऊन आपण आमुसलेल्या नजरेने त्याची चाट पाहत होतो. कधी परमेश्वर

माउलीचे दर्शन होईल, जीवाच्या आकांताने भटकत होतो, फिरत होतो, भर्ती करत होतो. अशा वेळी आपल्या मुलांची दयनीय अवस्था पाहून कलियुगी अंधारातून बाहेर काढण्यासाठी परमेश्वर शिव माउली धावून येते आपल्या मुलांच्या वात्सल्याकरिता.

परमेश्वरालादेखील कालचक्राच्या खेळात पदार्पण करावे लागते. तिन्ही सांजेला म्हणजे कलियुगाच्या शेवटी व सत्युगी पहाट म्हणजे संधीकाळात ज्याला संगमयुगाचा कालावधी, परमात्म्याच्या अवतरणाचा कालावधी म्हटले जाते. या कालावधीमध्ये आपण आत्मे परमेश्वराच्या भेटीची लागलेली तहान आणि भूक शमवतो.

परमेश्वराकडून अनेक वरदान/आशीर्वाद प्राप्त करून पुढील अनेक जन्मांची प्राप्ती करून घेतो. याच कालावधी मध्ये ईश्वरी समृद्धीने आपण सर्व पापांचे क्षालन करतो. आणि प्रत्येक आत्मारूपी मूळ संपूर्ण पाबन स्वच्छ होते. ईश्वर माउली आपल्या मुलांना साफ-स्वच्छ करण्यासाठी

(पान क्र. ६ वरून)

आहे? सत्यतेची शक्ती म्हणजे काय? हे सुद्धा स्पष्ट जाणून घ्या. ब्रोधमुक्त बनण्यासाठी त्याची कारणे आणि त्यावरील उपाय शोधा. आपल्या सेवाकेंद्रातील सेवांमध्ये कुठल्या प्रकारची विधे येतात? का येतात? त्यांची कारणे काय आहेत आणि त्यावरील उपाय काय आहेत? आपले आपसांत एकमत का होत नाही? मतभेद का होतात? त्यांची कारणे काय? आपल्या सेवाकेंद्रावरील बातावरणावूरे बाबांची प्रत्यक्षता करण्यासाठी आपण कशा प्रकारचे बातावरण निर्माण करण्याची आवश्यकता आहे? माझ्यात योगाची उणीच का आहे? ती उणीच कशा प्रकारे भरून काढता येईल, जेणेकरून माझी स्थिती योगयुक्त होईल? माझ्यामध्ये आलस का आहे? निष्काळ्यापणा का आहे? त्यापासून मुक्त कसे होता येईल? ही सर्व छोटी-छोटी कारणे तर आहेतच, शिवाय जीवनातील

ब्रह्माच्या साकार शरीररूपी माध्यमाचा आधार घेऊन आपल्या मुलांना ज्ञानरूपी दृथ पाजतात आणि योगाचे प्रशिक्षण देऊन विकारांच्या धुळीतून बाहेर काढतात. जी आत्मारूपी मुले परमेश्वराच्या स्मृतीने आपल्यामधील धुळरूपी विकारांना झटकून या त्रेष ज्ञानाच्या आधारे आपल्या संस्कारांना दैवी बनवतात. असे दैवी गुणधारी आत्मे पुन्हा सत्युगी पहाट म्हणजेच नवीन सृष्टीत प्रवेश करतात. आपले हरवलेले राज्यभाष्य पुन्हा प्राप्त करतात. अशा या सृष्टीच्या संधीकाळी आपण सृष्टीरूपी खेळात अवतरलेल्या शिव माउलीला ओळखून येणाऱ्या नवीन सृष्टीसाठी स्वतःला लायक बनवा. कारण पापांचा अंधार खूप बाढला आहे. प्राणाचाराचा अतिरेक होत आहे. करोना काळात याची काही स्पष्ट रूपे सर्वांसमोर आलीच आहेत. पुण्य कर्म करण्याची वेळ निघून गेली, तर पश्चात्ताप पदरी येईल. तेव्हा सावध व्हा. जागे व्हा. सत्ययुगी भाष्य आपली बाट पाहत आहे.

विविध बंधनेदेखील आहेत. त्या बंधनांची एक यादी तयार करा. ईश्वरी मयांदांचे आपल्याकडून उल्लंघन तर होत नाही ना? चाचा श्रीमत देतात आपण श्रीमताचे पालन करतो की नाही? नसल्यास कशामुळे? श्रीमताचे पालन करण्याची गरज का आहे? ह्या अशा सर्व प्रकारच्या विविध मुद्द्यांवर, विषयांवर आपासांत विचार विमर्श करा. त्यांची कारणे आणि उपाय शोधा. असे केल्याने तुम्हाला खूप आनंद घिलेल आणि विविध गोष्टीपासून तुम्ही मुक्त ब्हाल. आपण आपले जीवन विश्वस्त होऊन जगतो? कुठल्याही गोष्टीत आसक्ती तर नाही? मी स्वतःच्या बाबतीत आणि इतरांच्या बाबतीत नस्तेमोह: किती झाली आहे? अशा विषयांवर चर्चा केल्याने तुम्ही संपत्रतेचा अनुभव करू शकाल. इतके करून पहा!

भावानुवाद : डॉ. कृ. दीपक, ठाणे (प.)

आव्हानांचे आकाश पेलताना...

ग्र.कु. शिवानी, दिल्ली

सध्या सर्वंत्र करोनाच्या महामारीमुळे अनेक लोक भयभीत व चिंताप्रस्त आहेत. कुटुंबातील लहान-मोठ्या व्यक्तींचे मृत्यू झाले. पैसा, बेळ खर्च करूनही यश तर नाहीच, परंतु मागे राहिलेल्या लोकांचे जीवन पूर्णपणे उद्धस्त झाले असे अनेक आहेत. अकलित आव्हाने अनेकांच्या समोर उभी आहेत. अशा प्रसंगी गेलेल्या लोकांबद्दल हळहळ, दुःख न करता त्या आत्म्यांची पुढील यात्रा सुखकर कशी होईल याविषयी शिवानी दीर्दीनी फार सुंदर आभ्यास सांगितला आहे. त्यांच्या एका व्याख्यानाचा गोषवारा देत आहोत तो नक्कीच आपल्या पसंतीस उतरेल ही खात्री आहे.

सगळं कसं छान चाललं होतं. अचानक एखादी मोठी वावटळ यावी आणि पाला-पाचोळ्याप्रमाणे आयुष्य विखुरले गेले. आयुष्याच्या सारीपाटावरून उचानक आपलं कुणीतीरी जवळचं माणूस सॉंगटी उचलावी तसं बाजूला केलं गेलं. आपल्या हतबलतेची चीड येते आणि मग मन उद्धिर होते. कुणाचे आई-वडील गेले तर कुणाचा जीवन साथीदार किंवा कायालीयीन सोबती गेला. 'दुःख पाहता डोंगराएवढे' असे बाढू लागले. अशावेळेस आपल्या जीवाची तागमग किंवा येणारा राग आपण स्वाभाविक मानतो. आपण फक्त एकाच बाजूने विचार करतो. मी अमुक व्यक्तीस कायमचा मुकलो / मुकले. पण जी व्यक्ती देहत्याग करून गेली तिने काय काय गमावले? असा आपण कधी विचार केलाय का? आपल्या आजबाजूला इतर आसेण आहेत; पण ज्यांनी गमावलं त्यांनी तर देह, आयुष्य, आसेण, धनसंपदा आणि कितीतरी गोषी अचानक गमावल्या. सखोलपणे विचार केला तर नक्की काय नष्ट झालं? शरीर गेलं म्हणजेच जीव नष्ट झाला; पण आत्मा तर अजर, अमर, अविनाशी आहे ना! आत्मा कुठे नष्ट झाला! दूर असूनही तो आत्मा आजही आपल्याशी निगडीत आहे. प्रेमाच्या एका सूक्ष्म धार्याने जोडलेला आहे.

त्यांची सूक्ष्म प्रकंपने आजही आपल्यापर्यंत येत आहेत. आपण एका नात्यास मुकलो, तो आत्मा सागळ्यांनाच मुकला. तसं पाहता तुलनेने कुणाचं दुःख, भय जास्त असेल. अर्थातच ज्याने अनेक गोषी गमावल्यात त्याचे अधिक नुकसान झाले. एव्हाना त्या आत्म्याने पुढील जन्माकरिता आपली तयारी करायला घेतली असेल. कदाचित नवीन जन्मदात्रीच्या गर्भात प्रवेश केला असेल. अशा वेळेस आपली शोकाकुल प्रकंपने तिथपर्यंत पोहोचत असतात, त्याचा काय परिणाम होत असेल याबाबत विचार करून पहा. अशा वेळेस आपल्या प्रियजनांस आपल्या शक्तिशाली प्रकंपनाची आवश्यकता आहे. कदाचित दिवंगत आत्म्यास एकटेपण, एकाकीपण अनुभवास येत असेल. कारण आत्म्यात गत जन्मीच्याच स्मृती अजूनही ताज्या असणार. आपल्या शुभेच्छा आणि शक्तिशाली विचारांची त्या व्यक्तीस /आत्म्यास गरज आहे. जाणीवपूर्वक काही सक्स विचार करणे गरजेचे आहे. त्याकरिता खालील एक आभ्यास करून पहा.

'विचार करा मी एक सूक्ष्म ज्योतिर्बिन्दु आत्मा आहे. एखाद्या तान्याप्रमाणे भूकुटीत मी चमकत आहे. हे शरीर म्हणजे माझे वस्त्र आहे आणि मी त्यापासून मित्र आहे. मी या शरीराद्वारे कार्य करणारी सत्ता आहे. मी मालक आहे

आणि हे माझे कर्म करण्यासाठीचे साधन आहे. आता काही क्षण त्या आत्म्यास आपल्या मनःचक्रसंमोर आणा. मी त्या आत्म्याशी सुंदर नात्याने जोडला गेलो होतो. तो संबंध खूप सुंदर होता आणि ते प्रेमाचे घागे, शरीर नष्ट झाले तरी तुटले नाहीत. ते अविनाशी आहेत. मी एक पवित्र आत्मा आहे. मी एक स्थिर शक्ती आहे. त्याचप्रमाणे माझ्या प्रियजनास मी स्थिर आत्म्याच्या रूपात पाहत आहे.... अशा प्रकारचे चित्रन काही क्षण करा.'

ती व्यक्ती सोडून गेल्यावर आपलं मन काही वेळा आक्रंदतो. मी तुमच्याविना कसे राहणार? माझ्या जीवनाला काहीच अर्थ राहिला नाही... अशा विचाराधरेस बळविणे किंवा बदलणे अत्यावश्यक आहे. आपले विचार त्या आत्म्याच्या मनःस्थितीवर, त्या गर्भाच्या वाढीवर अनिष्ट परिणाम करते. असले निकूळ विचार त्या आत्म्याला अधिकच दुखळे बनवायला कारणीभूत ठरतात.

त्या व्यक्तीची आपल्यापासून वेगळे होण्याची वेळ आली होती. वेगळं होण्याची कारणे आणि प्रक्रिया कदाचित क्लेशकारक असेल; पण सत्य हेच आहे की त्या आत्म्याचा निरोप अटळ होता. एक सोपे उदाहरण पाहूया. समजा आपल्या घरी कुणी पाहुणे, अतिशय प्रियजन आले. काही काळ आपल्यासोबत बसले, चहा-पाणी गप्पा झाल्या आणि आता त्यांची जायची वेळ आली. त्यांचे दुसरे काही महत्त्वाचे काम असल्याने त्यांना ठरावीक वेळेत तिथे पोहोचणे गरजेचे आहे. आपला स्नेह किंतीही दाट असला, तरी आपण त्यांना थांबवू शकतो का? अशा वेळेस आपल्या स्वाभाविक प्रतिक्रिया निधतात, 'तुमचे ठगलेले काम होवो. तुमच्यासाठी आमच्या शुभेच्छा कायमच आहेत...' त्याचप्रमाणे देह सोडून गेलेल्या व्यक्तीस आपण शुभेच्छा देणे गरजेचे आहे. 'संकल्प करा धन्यवाद! जीवनाच्या वाटेवर आपण भेटलो, एकत्र वावरलो, खूप प्रेम केलं. पुष्कळ आनंद दिला-घेतला. तुम्ही माझ्यासाठी जे काही केलंत त्याकरिता मनापासून धन्यवाद! तुमचा पुढचा प्रवास असाच मुखाचा होवो.

जसा आपला स्नेहबंध दृढ होता तसा तुमच्या प्रेमाचा ठेवा तुम्ही आता जिथे जन्म घ्याल त्यांनाही मिळावा...'

आपण जर दुःखी होऊन आत्मबंधना करत बसलो तर काय होईल. 'मी त्याच्यासाठी काहीच करू नाही शकलो, त्या वेळेस मी इकडे फोन केला, तिकडे केला, आविसजन नाही मिळाला, इस्पितिळात खाट नाही मिळाली, अंतिमकाळी निदान मी त्याच्या जबळ असतो तर बरं झालं असतं, तुझ्याविना मी कसा जगू? माझ्या चुकीमुळे तुला उपचार नाही मिळाले... वरीर विचार अजिबात करायचे नाहीत. जे झालं ते झालं. जर अपराधित्वाची भावना आपण मनांत बाळगली तर तिकडे नवं बालक म्हणून जन्माला येऊ पाहणाऱ्या आत्म्याची काय घालमेल होईल? अशा पाश्वभूमीवर गर्भाचा विकास झाला तर पुढे त्याच्या मनांत असे अपराधी विचारच खोलवर रुजलेले राहतील. जन्माला आत्म्यावर देखील त्याला नवीन कुटुंब आपलंस बाटणार नाही. इतरांनी प्रेम केलं तरी त्याला बाटेल माझे कुणीच नाही. माझ्याविषयी कुणाला काही पर्वाच नाही. मला जेव्हा आवश्यकता होती तेव्हा सगळे मला सोडून गेले, मी अगदी एकटा आहे... विचार करून पहा नकळत आपण काय गर्भसंस्कार केले. अशा वेळेस आपण असा विचार जाणीवपूर्वक करायचा आहे.

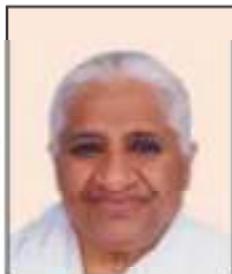
'तू देखील एक शांत स्वरूप आत्मा आहेस. सर्वशक्तीवान परमात्म्याची संतान आहेस. तू आता जिथे जात आहेस तेथील वातावरण तुला अनुकूल आणि प्रेमसंपत्त आहे. तिथे सर्वजण तुझी आतुरतेने बाट पाहत आहेत. तुला भेटायला उत्सुक आहेत. तुझे तेथील आयुष्य असेच सुखात जाणार आहे. तुला नवीन कुटुंब -परिवार उत्तम मिळो, तुझं नवं शरीर उत्तम व निकोप चाढो, नव्या ज्ञारीसाठी आणि नव्या जन्मदिनानिमित्त तुला भरभरून शुभेच्छा...'

अशा प्रकारे विचार संतुष्टिमित करून आपले जीवन आणि दिवंगत आत्म्याचा पुढील प्रवास सुखकर कराया हीच मनोकामना! (शब्दांकन- डॉ.कु.उषा, ठाणे)

दिव्यस्पर्शी

ब्र.कु. कंचन, ठाणे (प.)

या विलोभनीय जगतात काही व्यक्ती आपले असे काही स्थान निर्माण करतात ते पाहून आपण विस्मयचकित होतो. कितीही लोकांच्या समृद्धात अशा व्यक्ती आपले लक्ष वेघून घेतात. त्यांचे चरित्र प्रकाशमान घूब तान्याप्रमाणे असते. आजकालच्या सिने-तामकांच्या चंदेरी दुनियेची मी इथे तुलना करत नाही कारण त्यांच्या भोवतीचे बलव तर घडवून आणले ले असते. स्वर्यंप्रकाशित किंवा परमात्मप्रकाशित व्यक्तींबद्दल मी सांगत आहे.

१९६९ ते २००७ या दीर्घ कालावधीत प्र.ब्र.कु.ई.वि.वि. च्या मुख्य प्रशासिका या भूमिकेत आपला अलौकिक प्रभाव उमटवणाऱ्या दादी प्रकाशमणीजी विषयीचा माझा अनुभव उद्भुत करत आहे. जसं महावीर स्वामींच्या विषयी वर्णन आढळतं की ते ज्या परिसरात बाबरत तेथील मोठ्या परिघात कुठलीही हिंसा घइन येत नसे. त्यांच्या प्रभामंडळाचा असा प्रभाव असे. तदूत दादीजीच्या अवती-भवती खरोखरीच अशा दिव्य आभामंडळाची अनुभूती होत असे. त्यांच्या भ्रुकुटीतून दिव्य तेज बाहेर पडताना स्पष्ट अनुभव होई. त्यांच्या सांगिध्याने सगळे वातावरण आनंदून जाई. आनंदाची कारंजी थुईथुई नाचू लागत. त्या आनंदाचा प्रभाव पडल्याने अनेकजण आपली व्यक्तिगत दुःखे, व्यथा काही काळाकरिता विसरून जात, इतक्या प्रभावशाली होत्या दादीजी. बयाच्या बंधनापलीकडे असलेल्या दादीजी कायम सळसळत्या उत्साहाने भरलेल्या असत आणि संपर्कात येणाऱ्यानाही चैतन्याने भारून टाकत.

मी या ज्ञानमार्गात येण्यापूर्वीच एकदा दादीजीना भेटण्याचा योग आला. साधारण तीस वर्षांपूर्वी मुंबईतील

एका कार्बोक्रमात प्रियदर्शनी पुरस्काराद्वारे दादीजीना गौरविष्वात आले होते. योग्योगाने मी तिथे उपस्थित होते आणि मला बाटतं त्यांच्या प्रभामंडळाचा प्रभाव म्हणून की काय काही काळाने मीही या कार्यात सामील झाले. दरवर्षी लहान मुलांसाठी काही शिविरे आबू पर्वत, राजस्थान येथील मुख्यालयात भरवली जात. समर्पित टीचर बहिणीसोबत ११ ते १८ बयोगटातील साधारण ५० मुला-मुलींना घेऊन आम्ही आबूला गेलो होतो. तिथे मुलांच्या अनेक स्पर्धा भरविल्या होत्या. मुलांच्या व्यक्तिमत्त्व विकासासाठी असे शिवीर कार मोलाची कामगिरी बजावीत असे. दादीजीचे लहान मुलांवरचे प्रेम अपून भी थक झाले. घरी आई-बडीलही कधी इतके लाड पुरवत नसावेत एवढे कोड-कौतुक दादीजी करत; पण त्या जोडीला आदर्श शिकवणही पुरेपू मिळेल याविषयी दक्षता घेत. संस्थेच्याच स्वयंपाकघरात बनविलेले मुलांना आवडतील असे अनेक पदार्थ, आईस्क्रीम इत्यादी खाऊ घालण्यात दादीजीना आनंद मिळत असे. जण काही रक्ताच्या नात्यातली नातवंड आजीला भेटायला आजोळी यावीत आणि आजीने त्यांचे लाड-कोड पुरवावेत असे वाटे. स्पर्धेत घाग घेणाऱ्या प्रत्येक मुला-मुलीला निदान एक प्रशस्तीपत्र देण्यात येत असे, विजेत्यांचा बक्षीस देऊन गौरव केला जाई, तो सगळा सोहळा नवनरम्य असे.

कुठल्याही व्यक्तीस भेटाना जो जिव्हाळा दादीजी दाखवत तो पाहता आपलं मन अचंबित होत असे. एकदा माझी काही वैयक्तिक समस्या मी मोकळेपणाने दादीजीना सांगितली आणि त्यांच्याशी बोलून माझे समाधान झाले. त्यांच्या सलूक्यानुसार माझ्या मनांत जणू लख्ज प्रकाश पसमला

आणि वाटले हा सल्ला साक्षात् बापदादांनीच दिला आहे. त्यांना भेटण्यासाठी कुठलीही आडकाठी नसे. फक्त त्यांना बेळ आहे की नाही एवढाच प्रश्न असे. वयाचे, पदाचे, मान—मरात्खाचे अडसर त्यांच्यासारख्या मोठ्या व्यक्तीला भेटताना आड वेत नसत. कुणीही त्यांची भेट घेऊ शकत असे. मोठ्या व्यक्तीचे थोरपण यातच असते हे त्यांच्या व्यवहारातून सिद्धच होते.

एकदा मला वाटले, आणण दादीजींना काहीतरी भेटवस्तू देऊचा. हंस पक्षाचे ऐटिंग घेऊन भी नेले तेव्हा त्यांनी ते मोठ्या कौतुकाने पहिले, ठेवून घेतले. माझ्या मनांत भाव होता, दादीजींचे व्यक्तिमत्त्व हंसासमान आहे. अशीच अजून एक भेट स्परते मला. वस्तु छोटीशीच होती; पण माझ्या मनीचे भाव जाणून त्यांनी खूप प्रेमाने ती स्वीकारली. दरवर्षी मी त्यांना राखी पौर्णिमेच्या निमित्ताने भेटण्यास जात असे. त्या निमित्ताने सोन्याची राखी ईश्वरी यशात सफल करीत असे. एकदा आबूच्या 'पोलो' मैदानात संस्थेच्या वतीने आध्यात्मिक मेळा भरविण्यात आला होता. गोदावरी दीदीजींच्या मार्गदर्शनाखाली मुलुंड सब-झोने मेळ्यासंबंधी सर्व सेवेची जबाबदारी उचलली होती. अनेकानेक मनुष्यात्म्यांना त्याद्वारे ईश्वरी संदेश मिळाला. रत्नमोहिनी दादीजींनी त्या कायाचे कौतुक करताना म्हटले, 'पुढीषोत्तम संगमयुगाच्या इतिहासात सुवर्णक्षरांनी नोंद करावी इतकं भव्य कार्य घडलं आहे'. त्यातील एका कार्यक्रमात व्यासपीठावर दादीजींचा सत्कार करण्याचे भाग्य मला लाभले, 'तो क्षण' माझ्या आद्युष्यातील अविस्मरणीयच आहे.

उपचारार्थ मुंबईतील बी.एस.एस एम. जी. इस्पितकात दादीजी येत. मला संघी मिळे आणि मी त्यांना भेटायला तिथे जाई. एकदा माझ्या मनांत आले, आपण त्यांना उपयुक्त अशी काय वस्तु द्यावी. जणू बाबांची प्रेरणाच मला मिळाली आणि एक कुकर देऊ केला. माझ्या मनांत भाव होता, या

वस्तूचा योग्य तो उपयोग ज्ञानयशात व्हावा आणि तो दादीजींसाठी व्हावा म्हणून भी तो दादी कॉटेजमध्ये जमा केला.

दादीजींनी आपल्या पार्थिव देहाचा त्याग २५ ऑगस्ट २००७ ला केला तेव्हा अनेक ब्रह्मावत्स अंतिम दर्शनासाठी तिथे पोहोचले. मीही गेले. त्या मायाजीत आणि प्रकृतिजीत होत्या, त्याविषयीच्या अनेक आठवणी आजही मनांत दाढून येतात. त्यांचा अंतिम संदेश 'निगिल, निर्गिल आणि निर्गिल याणी' हा मनावर कोरला गेलाय.

त्यांच्या पक्षात प्रथम स्मृतिदिननिमित्त ठाण्यातील सुप्रसिद्ध डॉ. भानुशालींना बोलावण्यात आले होते. त्यांनी एक हृद्य आठवण सांगितली. ते एका बैद्यकीय परिषदेसाठी साधारण दोनशे डॉक्टरांसोबत आबूला गेले होते. ऐनवेळी गेलेल्या डॉ.ची व इतर सर्व डॉक्टरांची जेवणा-खाणाची सोय दादीजींनी केली. त्यांना परिषदेसाठी संस्थेचे सभागृह उपलब्ध करून दिले, त्या आठवणी डॉक्टरांच्या मनःपत्लावर कायमच्या अंकित झाल्या आहेत. नंतरच्या एका वर्षी दादीजींच्या पुण्यतिथीनिमित्त मला स्टेट बैकेच्या चार वेगवेगळ्या शाखांत, संस्थेच्या वतीने सेवेची संघी मिळाली. मला मनापासून बाटत, तो दादीजींच्या पुण्याईचाच प्रभाव होता आणि मनोमन त्या सेवेचे श्रेय मी त्यांनाच देते. अशा अनेक आठवर्षीची मालिका ऑगस्ट महिना आल्यावर मनासमोर उलगडत जाते. त्यांच्याशी असलेला अलीकिक आध्यात्मिक संबंध जन्मोजन्मी टिकणारा आहे. ४४ जन्मात आपण मनुष्यात्मे वेगवेगळ्या रूपात एकमेकांसमोर आलो असू, एकमेकांची सोबत घडली असेल, त्यातील संगम युगातील या जन्माच्या आठवणी हिरेमोलाच्या आहेत. दादीजींसारखे आपणही आध्यात्मिकदुष्क्रांती संपन्न बनून जीवनाचे सार्थक करायचे आहे. हीच त्यांना खरी श्रद्धांजली ठेल.

सुविचार

निर्भवता हे नैतिकतेचे पहिले लक्षण आहे. भिन्ना माणूस कधीही नीतिमान होऊ शकत नाही. — म. गांधी

‘शब्दसुमनांजली’

राजयोगिनी ब्र.कृ. ईशु दार्दीना समर्पित
ब्र.कृ. दत्ता, शांतीवन (आबू रोड)

जो आवडतो सर्वांना तोचि आवडे देवाला.. शांत, मितभाषी, मधुर बोल बोलणारी, सत्यप्रिय, मदतीला कायम तत्पर असणारी गुणी व्यक्ती सगळ्यांना प्रिय असते. सत्ययुगाच्या पुनर्स्थापनेसाठी परमात्मा शिवाबाबाही अजाच विशेष आत्म्यांची निवड करतात. बयाच्या अवघ्या १२ व्या वर्षी ओम मंडलीत समर्पित झालेल्या राजयोगिनी ब्र.कृ ईशु दादीजी अनेक दिव्य गुणांची मूर्ती होत्या. ईश्वरी श्रीमताचे पालन करून, ममा – बाबांच्या श्रेष्ठ कर्माचं अनुसरण करून त्यांनी इतरांसमोर सेवाद्वारी जीवनाचा आदर्श ठेवला.

१९९५ पासून शांतीवनातील दादी कॉटेजमध्ये स्वयंपाकघरात (भंडाऱ्यात) सेवा करताना ईशु दार्दीसारख्या महान विभूतीचे संगोपन मी अनुभवले हे माझ्यं परमभाष्य. शिव परमात्म्याच्या पवित्र आठवणीत राहून सगळ्या दार्दीसाठी स्वयंपाक करणे व त्यांच्या जेवणाची व्यवस्था बघणे अशी माझी सेवा असे. ईशु दादी मला ‘दत्ताभाऊ’ म्हणून हाक मारत. हा पद्धत्या खूप हुशार आहे, छान सेवा करतो असं कौतुक करून, आईच्या मायेने माझे लाड करत असत. बाबांनी ईशु दादीना ‘पूर्णशांता’ हे अव्यक्त नाव दिलं होतं. खरोखरच दादी नेहमी शांत, पवित्र स्वस्थितीमध्ये राहून वावरायच्या. किचनमध्ये कधी येऊन गेल्या ते कळताही नसे. मला पाहिल्यावर ‘दत्ताभाऊ ठीक आहे ना?’ इतकंच बोलायच्या; पण ते दोन शब्दही तेव्हा माझ्यात सेवेचा नवा उत्साह, शक्ती भरत. साकार बाबांकडून ईश्वरी संगोपन घेण्याचं भाग्य थोडया ब्रह्मावत्सांनाच मिळालं; पण सगळ्या दार्दीनी आपल्या स्नेहाने तीच सुंदर ईश्वरानुभूती प्रत्येकाला करविली. त्या निःस्वार्थ प्रेमाच्या पवित्र बंधनात राहून

आजपावेतो लाखो ब्रह्मावत्स सत्ययुगाच्या स्थापनेत तन-मन-धनाने सहयोगी बनले.

सृष्टिनाटकात प्रत्येकाची भूमिका वेगळी आहे. आपल्या हातून कधी पुण्यकर्म तर कधी कळत – नकळत पापकमंदिरातील होत असतं. संघटनेत सर्वांवरोबर सेवेची जबाबदारी निभावत असताना कधी मी नाराज झालो तर ईशु दादीजी मोजक्याच शब्दांत मला समजावत, ‘दत्ताभाऊ, ज्याने सत्य ईश्वरी ज्ञानाचे मर्म खरोखरीच जाणले, तो ज्ञानी – योगी आत्मा कधी नाराज होत नाही. अडचणी येतात-जातात. बाबा सोबत आहेत मग काळजी कसली! आपली सेवा आपण एकत्रस होऊन करावी. चिंता करू नका. सकाळ ठीक होईल,’ त्या गुह्य शब्दांनी खूप बळ मिळत असे.

‘तके राखी तो पाणी चाखी..’ माणूस जेव्हा एखाणा कामाची जबाबदारी घेतो तेव्हा त्यात तो स्वतःचा फायदा बघणारच या अर्थाची ही म्हण सर्वांच्या परिवाराची आहे. अशा भ्रष्टाचारी कलियुगी जगताला पुन्हा श्रेष्ठाचारी बनवण्यासाठी पतित-पावन शिव परमात्म्याचं दिव्य अवतारण होत. त्याने स्थापन केलेल्या या रुद्र ज्ञान यज्ञात अर्पण होणारा प्रत्येक रुप्या प्रामाणिकपणे सांभाळून, सेवेसाठी सफळ करण्याची मोठी जबाबदारी ईशु दादीजींवर मुरुवातीपासून सोणवली गेली. निष्ठावंत, प्रामाणिक, स्वतःला निमित्तमात्र समजून सेवा करण्याचे वैशिष्ट्य, सागराप्रमाणे गंभीर राहून सामावून घेण्याची क्षमता, बाबा व निमित्त संचालिका दादी यांच्या अत्यंत विश्वासू अशा अनेक दिव्य गुणांची साक्षात मूर्ती होत्या ईशु दादीजी. कुणात मोह नाही

(पान ब्र. २६ वर)

समृद्ध करणारा एक अनुभव- करोनाबाधा

द्र.कु. भक्ती, पुणे

‘मिस इंडिया किंवा मिस युनिव्हर्स’ अशा अनेक नामांकित स्थायीमध्ये अंतिम विजयाचा मुकुट प्राप्त होणे ही केवढी मोठी सन्मानाची गोष्ट समजली जाते नाही का? किंवडुना या स्थायीसाठी नामांकन होणे हे मुद्दा अपूप मानले जाते. पण या विश्वनाटक मंचावर २०१९ पासून एक वेगळाच मुकुट फिरत आहे.. अगदी मुक्तपणे! तो म्हणजे करोना. लॉटिन भाषेत करोनाचा अर्थ आहे, मुकुट किंवा क्राऊन (Crown) आणि गंमत म्हणजे हा क्राऊन सतत कोणाचे तरी शिर शोधत फिरत असताना प्रत्येकजण अत्यंत कसोशीने त्याच्यापासून दूर पळण्याचा प्रामाणिक प्रयत्न करत आहे.

मीही त्यातलीच एक. पण माझे शिताकीने याल्ये कुठेतरी कमी पडले आणि करोनाचा मुकुट माझ्या ढोक्यावर येऊन स्थानापन्ह झाला. त्यावेळी मी आणि माझे पती ज्ञानेश्वरभाई ब्रह्माकुमारीज शांतीवन आश्रमात काही सेवेसाठी मुक्कामास होतो. प्रथम खरंच वाटलं नाही, पण इथं वाटावचा प्रश्न येतोच कुठे? प्रत्यक्ष प्रमाणच डॉक्टर दाखवतात. थोडासा ताप आला होता खरा, पण तो करोनाचा मुकुट चढण्याचा समारंभ होता हे नंतर कल्ले. असो.

पहिल्या घडक्यातून सावरते तोच कल्ले की ‘करोना’ आम्हां उभयतांवर प्रसन्न आहे. ज्ञानेश्वरजी (माझे पती) यांच्यावर तर ‘करोना’ने परमकृपा केली होती. त्यापुढे त्यांचे इन्फेक्शन १०% पेक्षा जास्त होते. सर्व तपासण्या, लसीकरण करूनही इन्फेक्शनने धोक्याची पातळी ओलांडली होती. शेवटी शांतीवनात न थांबता अहमदाबादच्या सिविल हॉस्पिटलला दाखल करण्याचे ठरले व मलाही सोबत जावे लागेल असे सांगण्यात आले. आता अहमदाबादला जावे?

काही मिनिटांत अनेक गोष्टी, विचार मनांत येऊन गेले. पण एक मात्र नक्की, कोणतेही अनामिक भय नव्हते. आजपर्यंत प्रत्येक अवघड प्रसंगात शिवबाबांनी मदतीचा हात देऊन अत्यंत प्रेयाने साफल्याचा हार गळ्यात घातला होता. तसाच आताही ‘बाबा सतत आपल्याबरोबर आहे’ हा अदम्य विश्वास होता! बाबांनीच सांगितलेला हा महामंत्र संपूर्ण रात्रभर अगदी अंत:करणापासून जपण्यास सुरुवात केली.

माउंट आबूच्या ग्लोबल हॉस्पिटलमध्ये कोविड वॉर्ड सुरु करण्याचा निर्णय झाला. आमचे अहमदाबादला जाणे टक्कले. हॉस्पिटल हॉस्पिटल नव्हता २०२० चा पहिला सिरीयस पेशंट ज्ञानेश्वर बर्वे. निराकार शिवबाबांनी साकार डॉ. सचिनमाईजी आणि सहकारी यांच्याद्वारे प्रत्येक प्रसंगात संपूर्ण मदत केली.

मी शांतीवनमधील अमृत-कलशामध्ये रोज मुरलीचे ज्ञानामृतपान करत होते. विशेष म्हणजे ज्ञानेश्वरजीची प्रकृती अत्यंत गंभीर असतानादेखील मला बापदावांनी आपल्या हृदयाशी अत्यंत स्नेहाने घटू घरले आहे, असा प्रत्यय येत होता. खरंतर एक-दोन वेळा माझे बी.पी. खूपच ‘लो’ झाले होते. त्यामुळे डॉ. व नर्सेस सर्वांना नवल वाटत होते की हा पेशंट इतका व्यवस्थित वावरतो कसा? म्हणजे मी संपूर्ण जिंकले नाही, कुठेतरी थोडा ताण आला असावा, पण या सान्याचा अंतिम परिणाम म्हणजे त्या नाजूक काळातही बाबांची आठवण खूप गहिरी आणि तीव्र होती. माझ्या मनात विचार आला, हेच जर आम्ही दुसरीकडे असतो, तर बाहेरचे वातावरण, जेवण आणि भय त्याऐवजी पवित्र,

(पान द्र. २७ चर)

आला पावसाळा...

ड्र.कृ. डॉ. ज्योत्स्ना, ठाणे (प.)

आला पावसाळा तब्बेत सांभाळा... हे फार पूर्वीपासून म्हणजे दूरदर्शनवर किंवा आकाशवाणीवर अनेक वर्ष आपण ऐकत आलोय. पण तब्बेत सांभाळा म्हणजे नक्की काय करायचे. सध्या व्हाटमुळे पावसाळा प्रसारमाऱ्यमातून अनेक गोष्टी आपल्याकडे येऊन पडत असतात. त्यातले किती तथ्य असते, किती नाही याविषयी मनाचा गोंधळ होऊ शकतो. याकरिता डॉ. ज्योत्स्ना आपल्याला घरगुती, सोपे व प्रभावी उपचार सांगत आहेत. किंतु तीरी गोष्टी आपल्याला माहीत असतात; पण नेहमी वापर न केल्याने थोड्या विस्मृतही झालेल्या असतात. या गोष्टीना उजाळा देख्यासाठी हा लेख योजला आहे.

वर्षांतुच्या आगमनाची पहिली चाहूल म्हणजे मातीचा सुंगंध. उन्हामुळे तापलेल्या जमिनीवर जेव्हा पहिला पाऊस पडतो तेव्हा मातीचा सुंगंध सुखावणारा असतो. सर्वत्र हिरवे सौंदर्य खुलू लागते. सर्वसाधारणपणे जून ते सप्टेंबर या काळात आपण हा क्रतू अनुभवतो. मात्र अलीकडे होत असलेल्या पर्यावरणीय बदलांमुळे वेळी-अवेळीही पाऊस पडतो तो भाग निराळा.

पावसाळ्यात जठरांगी मंद होतो, पाणी सुद्धा आम्लविपाकी होते त्यामुळे वात-पित शरीरात सादू लागते म्हणून आहारात लघु, पचण्यास हलके, उष्ण, अंग्री प्रन्वलित करणारे पदार्थ असावेत असे आयुर्वेद सांगतो. लंघन आणि लघु आहार सर्वोत्तम. तळलेले, भरपूर गोड आणि गुरुगुणात्मक (जास्त) आहार नसावा. या काळात पाणी अशुद्ध व गढूळ होत असल्याने पिण्याच्या पाण्याविषयी काळजी छावी. तुरटी फिरवून पाणी गाळून व उकळून घ्यावे किंवा उकळताना सुंठीचा एक तुकडा टाकल्यास वात -पित-कफ नाश होतो.

आहार लघु व हलका असावा. जुने जब, ज्वारीच्या व सालीच्या लाहौा असे भाजलेले धान्य खावे. रव्याचा उपमा, जिरे-फोडणी घालून खावा. भूक लागत नसेल तर

आल्याचा तुकडा सैंधव भीठ लावून खावा. अग्री वाढवण्यासाठी सुंठ-गूळ खावा. सुंठ, त्रिदोषनाशक असल्याने सर्दी, ताप, अंगदुखी, जुलाब, अतिसार या आजारांवर सर्वोत्तम आहे. ओवा पाचक आहे म्हणून ओवा व सैंधव खावे. ओव्याचा अर्क पाण्यातून घेतल्यास अग्रिमांद्य, अजीर्ण, अपचन कमी होते. मिरी, पिप्पली, दालचिनी, लवंग या प्रसाल्यांचा वापर करावा. जेवणापूर्वी टोर्मेटोचे सार, आपसुलाचे सार घ्यावे. कोबी, फ्लॉवर, दुधी, शिराळ, भेंडी, पडवळ, सुण या भाज्यांचा आहारात समावेश असावा. या दिवसात पालेभाज्या शक्यतो कमी खाव्या किंवा टाळाव्यात हेच उत्तम. नेहमीच्या पालेभाज्या का खाऊ नयेत? या भाज्यांच्या पानांवर या दिवसात कूमी किंवा त्यांची अंडी वाढतात त्यामुळे पोटात जंत होण्याची शक्यता बळावते म्हणून खाऊ नयेत. पालेभाज्या खायच्याच झाल्या तर खास पावसाळी पालेभाज्या खाव्या. उदाहरणार्थ - टाकळा, भासंग, बाफळी, मधुर, आम्ल-लवण रसात्मक आहार असावा. जिरे, हिंग, कढीपत्ता घालून मुगाचे कढण घ्यावे. ज्वारीची भाकी, गव्हाचे फुलके खावे. भाजणीचे खुमंग थालीपीठ ओवा घालून खावे. भात खायचा असल्यास,

तांडळ भाजून जिरे घालून शिंजवावा म्हणजे तो पचनास हलका होतो. मध्य हे उष्ण-मधुर कफनाशक असल्याने औषधांसोबत अनुपान म्हणून घ्यावे. अर्थात औषधानंतर, दही उष्ण प्रकृतीचे असल्याने खाकचेच झाले तर सकाळी खावे गांवी खाऊ नये. तेल-तुपाचा आहारात समावेश असावा.

रुक्ष गुणात्मक नाचणी, बाजरी, आंबवलेले पदार्थ, गर पाणी, शीतपेये, कडुधान्य, मटकी, वाटाणा, हरभरा खाऊ नये. शक्तीतो पावसात भिजू नये व गार वाञ्यावर बसू नये.

या दिवसांत सदीं-ताप आल्यास, गवती चहा, तुळशीची पाने, पुढिना पारिजातकाची पाने, मिरी, लवंग, दालचिनी घालून चहा करावा. लहान मुलांना कफ झाल्यास मुंठ-वेखंडाची पावडूर छातीला लावावा. अदृक्षसा, कोरफड, मिरी, पिपळीचा वापर करावा. पावसामुळे घरात ओलाबा असल्याने बातावरण शुद्धीसाठी घूप जावावा. तसेच त्वचारेंग झाल्यास तुळशीच्या पानांचा वापर करावा.

आयुर्वेदात स्नेहन, स्वेदन, बस्ती यांचा प्रामुख्याने उल्लेख आहे. अभ्यंगासाठी तीळतेल तसेच नारायण तेल वापरावे.

(पान क्र. ४ वरून)

घडते. आध्यात्मिक प्रवासातही अशा अनेक ग्रहणांना आपल्याला सामोरे जावे लागते. एकदा दान दिले आणि सगळ्या बाधा मिटल्या असे घडत नाही. म्हणूनच रोजचे ज्ञान श्रवण, अमृतवेळेचा राजयोग, अनशुद्धी इत्यादी गोष्टीत खंड पडून चालावचे नाही.

एका विशिष्ट प्रकारच्या ग्रहणाची कुटुंबेदेखील असतात.

(पान क्र. ९ वरून)

इराणी, विविध देशांतील तसंच इंग्लिश जाणणारे लोक येतात. भारतीय ब्रह्मावत्सांसाठी तिथे 'लोटस हाऊस' सेवाकेंद्र आहे. अनेक भारतीय मंडळी ज्ञानमार्गावर निषेणे चालत आहेत. अशी वेगाने वाढणारी इश्वरी सेवा पाहण्यासाठी आज ब्र.कु

पंचकर्मातील तेलाचा बस्ती दिल्याने बातशमन होते. तसेच सुगंधी उटण्याचापण वापर करावा. अग्रिमांद्य, अपचन घालचण्यासाठी सुंठवटी, शंखवटी, द्राक्षासब द्राक्षारिण बांचाही वापर वैद्याच्या सल्लाखानुसार करावा. वर्षांत्रितूतील श्रावण आणि भाद्रपदात अनेक सण येतात. त्यादरम्यान उपवास केले जातात. साबुदाणा, तळलेले पदार्थ यांच्या सेवनाने पितृ वाढते. लंघन किंवा लघु आहार घेणे अपेक्षित आहे अन्यथा मानसिक दोष, क्रोध वा संताप वाढतो.

उपवास अर्थात् उप + वास. उप म्हणजे जवळ आणि वास म्हणजे राहणे. ईश-चिंतनात राहणे, खाता-पिता, उठाता-बसता प्रत्येक कर्म करताना सर्वशक्तिमान ईश्वराचे चिंतन कसे राहील याकडे लक्ष घ्यावे. भारतीय संस्कृतीत उपवास व लंघन शेष सांगितले आहे. असे लंघन काय आहे ते समजून आधरणात आणावे. परमात्मा शिव सांगतात, कर्म कोणतेही करा; पण माझ्या आठवणीत राहून करा तेच खरे व्रत आहे.

म्हणजे तशा प्रकारची ग्रहणे काही शेकडो वर्षेसुद्धा आवर्तीत होत राहतात. त्याचप्रकारे शिवबाबा सांगतात, "विकारांची ग्रहणे जन्मोजन्मी अनुभवलीत आता विकार दान करा आणि माझ्याकडून सुख शांतीचा वासा हक्क मिळवा."

ही आहे आध्यात्मिक ग्रहणाची कहाणी. म्हणूनच 'दे दान सुटे गिरज (ग्रहण)' रुढ झाले असावे का?

वजीहाबेन मात्र नाहीत. फेब्रुवारी २०१२ मध्ये साकार तनाचा त्याग करून, ईश्वरी योजनेप्रमाणे नवीन सेवेत रूजू होण्यासाठी त्या बापदादांच्या कुशीत विसावल्या. प्रभुरंगात रंगलेल्या अशा विशेष आत्म्यांच्या सेवेची आठवण ठेवून आपणही सृष्टिपरिवर्तनाचं पवित्र कार्य सुफल संपूर्ण करूल्या.

सुविद्यार

आत्म-अभिमान आणि गर्व यात नेही तसेचत अहे. आत्म-अभिमानाने व्यक्तिमत्त्वास झाल्याची येते, तर नवीन व्यक्तिमत्त्व झाकवेलू जाते.

चिंतन

लंघन : ४

ब.कु. परशुराम, संगमनेर

भारतीय अध्यात्म साधनेत मौनाचे महत्व मानले गेले आहे. तीन प्रकारचे मौन वर्णन केले जाते.

- १) आकर्षणीय - बाह्य किंवा वाचिक मौन
- २) काळ्यौन - काळ म्हणजे लाकूड, त्यात जसे विचार उपटत नाहीत तसे मन स्थिर व्हावे.
- ३) निर्वाचन भौन - मनातून किंवा चित्तातून वासनांचे उच्चाटन.

बातल्या निर्वाचन मौनाबद्दल किंवा विचारांच्या लंघनाबाबत विचार करूया. विचारांचे लंघन म्हणजे आवश्यक तेवढेच विचार चालवता येणे. उल्लेल्या वेळात जसे कासव आपली कर्मेंद्रिय आवरून घेते तसे मन-बुद्धी-संस्कार ही तीन कर्मेंद्रिये आवरून निराकार परमात्म्यावर एकाग्र करणे. याचे प्रतीक देवळांमध्ये कासवाची मूर्त पहायला मिळते. तीन प्रकारचे विचार मनात येतात. श्रेष्ठ किंवा शुभ विचार, साधारण विचार आणि विकारवश विचार. जर शुभ चिंतन आणि चांगले सक्स वाचन असेल तर श्रेष्ठ विचारांची निर्मिती होऊ शकते. ब्रह्मावत्सांकरिता श्रेष्ठ विचारांचा सर्वोच्च स्रोत आहे - नित्य ज्ञानमुरली! त्याच्यासारखे उतम साधन नाही.

साधारण संकल्प किंवा विचार म्हणजे नित्य कर्माविषयीचे विचार. 'सकाळी उठल्यावर मला दात घासायचे आहेत, अमुक काम करायचे आहे इत्यादी. विकारवश विचारांचे बीज आहे देहाचे अतिरिक्त भान किंवा आकर्षण. मी शरीर नसून आत्मा आहे याचा गहन अभ्यासच विचारांच्या

आकर्षणातून बाहेर काढू शकतो. समर्थ रामदासांनी म्हटले आहे -

नको रे मना क्रोध हा खेदकारी
नको रे मना काय हा नामा विकारी

कजम विकार म्हणजे फक्त वैष्णविक आकर्षण नव्हे, तर कुठल्याही प्रकारची कामना म्हणजेच काम विकार, मान-सन्मानाची कामना हा देखील काम विकाराच अंश आहे. या सगळ्यासोबत 'व्यर्थ विचार' ही साधकासमोर येणारी परीक्षाच आहे. कुठल्याही घडून गेलेल्या घटनांबाबतचे विचार म्हणजे व्यर्थ विचार. स्वतःच्या हातून घडलेल्या चांगल्या कृतीचे स्मरणही साधकास असू नये. 'नेही कर और दर्या में डाल' यानुसार आपले विचार त्यावर चालता कापा नये.

एका दिवसात चुटीकासरशी या सगळ्यावर विजय प्राप्त होणार नाही हे आपण जाणतो. पण याची सुरुवात ज्ञानमुरलीचे नित्य श्रवण आणि वाचन ही त्यातील पहिली पायरी ठरते. ऐकलेल्या आणि वाचलेल्या ज्ञानविंदूंचे मनन ही दुसरी पायरी आणि त्याचा अभ्यास किंवा त्याचे स्वरूप बनण्याचा अभ्यास' ही त्यातीली पुढची पायरी ठरते. या पद्धतीने अभ्यास केल्यास व्यर्थ विचारांचे समर्थ विचारात परिवर्तन स्वभाविकरित्या होऊ शकते. 'थेंवे थेंवे तळे साचे' या न्यायाप्रमाणे हव्याहलू, मनाची शक्ती वाढत जाते आणि व्यर्थ विचारांपासून मुक्ती मिळवणे साध्य होते. अशी साधना करणे म्हणजेच विचारांचे लंघन करणे.

मुविचार

नग्रता हा ज्ञानाचा आरंभ होव - साने गुरुजी

इच्छामृत्युचे वरदान लाभलेल्या : दादी पुष्पशांताजी

ब्र.कु. हेमंत, शांतीवन (आबू रोड)

महाभारतातील एक व्यक्तिरेखा. देवब्रत गंगापुत्र म्हणजे पितामह भीष्म. आपल्या बडिलांच्या इच्छापूर्तीसाठी आजीवन ब्रह्मचारी राहण्याची कठोर प्रतिज्ञा केल्यामुळे प्रसन्न झालेल्या पित्याने त्यांना इच्छामृत्युचे वरदान दिले. ज्ञानयज्ञ इतिहासातही काळाला जिंकणाऱ्या 'कालजयी', इच्छामृत्युचे वरदान लाभलेल्या प्रभूरूप होत्या 'राजयोगिनी' ब्र.कु. पुष्पशांता दादीजी! साधारणपणे मृत्यूचं नाव घेताच जनसामान्य भयभीत होतात; पण पुष्पशांता दादीजी राजयोगाच्या सिद्ध साधक होत्या. सर्प ज्याप्रमाणे कात टाकतो त्वाप्रमाणे त्यांनी शरीररूपी वस्त्राचा सहज त्याग केला. 'काळ देहासी आला खाऊ, आन्ही आनंदे नाचू गाऊ...' अखेरची घटका भरत आलीच, काळ समोर उभा ठाकलाय अशा परिस्थितीतही त्या शांत होत्या. सर्वांना सूचित करून आत्मस्थितीत स्थिर राहून आनंदाने पुढच्या प्रवासाला निघाल्या. तो प्रेरक प्रसंग असा आहे -

प्रभ्रैमेमात रंगलेल्या पुष्पशांता दादीची जीवनयात्रा अखेरच्या टप्प्यात येऊन ठेपली होती. परमात्मा पित्याकडून अलौकिक संगोफन अनुभवणाऱ्या दादी, ईश्वरी ज्ञानाचे स्वरूप होत्या. दीर्घकाळ राजयोगाची साधना करून त्यांनी कर्मेद्रियांना वश केले होते. राजा जनकाप्रमाणे विदेही (आत्मिक) स्थितीत टिकण्याचा अभ्यास पवळा होता. शरीराच्या कर्मभोगाला कर्मवोगात परिवर्तीत करत त्या कर्मातीत स्थितीच्या जवळ पोचल्या. एके दिवशी त्यांना अचानक हृदयविकाराचा त्रास होऊ लागल्याने हॉस्पिटलमध्ये दाखल करावे असा सेंटरवरील ब्रह्मावत्सांनी विचार केला; पण शरीर सोडायचं तर सेवाकेंद्रावरच असा त्यांचा निश्चय होता. अखेर डॉक्टरांच्या सलूक्याप्रमाणे त्या कशावशा दाखल झाल्या. दुसरा दिवस -

७ केबूवारी १९८३. नियमानुसार दादींनी स्नान करून ज्ञानमुरली ऐकली. सोबत असलेल्या मोहिनी दीदीना वेळ विचारली. ७ बाजून ४५ मिनिटे झाली होती. 'मी ८ बाजून ३० मिनिटांनी शरीर सोडेन, ईश्वरी सेवा करून ये' असं सांगून मोहिनी दीदीना पाठवलं. त्या ८:१५ ला परतल्या. अजूनही १० मिनिटे शिळ्हक असल्यामुळे दादींनी त्यांना पुन्हा जाऊन सेवा करण्यासाठी पाठवलं. ८:२५ पर्यंत सर्व डॉक्टर्स व नर्सेस आल्या. इच्छामृत्युचे वरदान लाभलेल्या पुष्पशांता दादीजींनी ईश्वरसमृतीचं गीत वाजवायला सांगितलं आणि त्या स्वरांबरोबर इच्छामृत्युच्या बळावर दादींनी आपल्या नन्हवर शरीराचा त्याग केला. राजयोग साधनेची कमाल पाहून उपस्थित डॉक्टर्सही आश्चर्यचकित झाले.

सिंध प्रांतातील हैदराबाद शहरात 'मेहतानी' या धनाढ्य कुटुंबात दादीचा जन्म झाला. त्यांचं खरं नाव होतं गुडी; पण ब्रह्माचारा प्रेमाने 'गुडू' म्हणत असत. बज्ञात आल्यानंतर शिवबाबांनी अव्यक्त नाव दिलं 'पुष्पशांता'. आई-बडील आणि चार बहिणीची नावे हासी (आत्मप्रेहिनी दादी), केवल, कोयल व धनी होती. असं सुखी कुटुंब होतं. सर्व भौतिक सुखं-साधनांची रेलचेल असूनही त्यांना आयुष्यात पोकळी जाणवत असे. म्हणून मग त्या धार्मिक ग्रंथांचे वाचन करून त्यातील गहन भावार्थ समजून घेण्याचा प्रवत्न करत. यथावकाश आपल्या पतीबरोबर ('केवलराम') जपानमधील 'योकोहोमा' शहरात त्यांचं दीर्घकाळ वास्तव्य झालं. १२, ८, ६ व ३ वर्षांच्या पाच अपत्यांना सांभाळण्यासाठी प्रत्येकी एकेक आवा (सेविका)

ठेवण्याइतकी पतीची श्रीमंती होती. एकदा सिंधला गेल्या असता 'त्या' ओम मंडळीच्या संपर्कात आल्या. ब्रह्माबाबांचे श्रेष्ठ चारित्र व आदर्श जीवनाने प्रभावित झाल्या. 'शिव' परमात्मा पित्याच्या श्रेमाचा दिव्य अनुभव घेतल्यावर मन शांत झालं. यापुढे पवित्र जीवन जगण्याचा निश्चय पक्का झाला; पण त्यांच्या पतीने मात्र हा मार्ग स्वीकारावला नकार दिला. अखेर त्याने दुसरा विवाह केला. नष्टेमोहः दार्दीना त्याच्या संपत्तीत रस नव्हताच. गब्बातील सोनसाखळीचाही क्षणाधरात त्यांग करून त्यांनी ईश्वरी मार्गावर पाऊल ठेवले.

या प्रसंगाचे वर्णन करताना दार्दीच्या चौथ्या सुकन्ध्या (त्या भक्तिमार्गातील मठात 'माता विष्णुप्रिया' नावाने ओळखल्या जात) सांगतात '१९३८ - ३९ चा तो काळ होता. आम्ही ४ मावऱ्ड आईबोबर तत्कालीन भारतात आलो होतो. मोठा भाऊ जपानमध्ये होता. आमची आई रोज सत्संगात जात असे. एके दिवशी मात्र आईने खूप मोठा निर्णय केला. आत्मनिश्चय करून तिने ओम मंडळीत निघून जाण्याचं ठरवून घरदार सोडलं ते कायमचं. पुन्हा मागे बळून कधीच पाहिलं नाही. आम्ही मुलांनी तिच्या साडीचा पदर ओढून थांबवण्याचा खूप ग्रयत्व केला. सगळ्यांत घाकटी ३ वर्षांची सती जोरजोरात रडत होती; पण त्या माउळीने मन घटू करून हक्कूच ती बालमिठी सोडवली, भराभर जीना उतरून, रस्ता पार करून ती अदृश्य झाली. सर्वशक्तिवान ईश्वराच्या कार्यात समर्पित होण्यासाठी माया-मोहाचे पाश तोडून, आपल्या पिलांना कायमचं सोडून जाताना तिला काय वाटलं असेल! छोट्या सतीचं कानात ऐकू येणारं रुदन विसरायला तीन वर्ष लागली, असं तिनेच खूप वर्षांनी भेटल्यावर मला सांगितलं. जर आईचा मृत्यु झाला असता तर ईश्वरानेच तिच्या मुलांचा सांभाळ केला असता ना', असा तर्कसंगत विचार तेव्हा तिने केला होता.

लहानपणी आई आम्हा भावंडांना रामायण, महाभारतातील कथा तसेच राजकुमारांमध्ये त्यागाचे संस्कार भरणाऱ्या राणी मदालसेच्या कहाण्या सांगत असे. उत्तम विचार, चांगल्या सवयी व श्रेष्ठ आचरण शिकवून तिने

आमच्या बालपणाला आकार दिला. ब्रह्माबाबांनी स्थापन केलेल्या हॉस्टेलमध्ये आम्ही मुलांनी रहावं असं तिला वाटे. नीसुद्धा ओम मंडळीत गेले होते; पण बडिलांना मान्य नसल्यामुळे ते आम्हाला घरी घेऊन आले. पुढे १७ वर्षांनी मुंबईत माझी आईशी (दादी पुष्टशांता) भेट झाली. बाबांनी दार्दीना कुलाबा सेवाकेंद्रावर ईश्वरी सेवेसाठी पाठवलं होतं. इमारतीच्या लिफ्टमध्ये आम्ही दोघी उभ्या होतो; पण जोवर यी स्वतःहून माझी ओळख सांगितली नाही तोवर आम्ही एकमेकींना ओळखलं नव्हतं. एखाद्या नाटकात शोभेल असा प्रसंग प्रत्यक्ष आयुष्यात घडत होता. यानंतर मी माझ्या सासरच्या मंडळीबोबर जाऊन आईला भेटले. तिचा चांगुलपणा, औदार्य, प्रेमळ स्वभाव यामुळे वाटूमल कुटुंबियांच्या मनांत तिच्याविषयी खूप आदर निर्माण झाला. पुढे मी संन्यास पेऊन वृद्धावनला गेले. कधी मुंबईत आले तर मला सासरच्या घरी रहावे लागू नये म्हणून तिने कुलाबा सेवाकेंद्राच्या बालकनीत एक पलंग ठेऊन दिला होता. त्याग, तपस्येच्या बळावर ज्यांनी विकारांना व प्रकृतीला जिंकले, ईश्वरी यजातील सुरुवातीच्या आठ प्रमुख दार्दीमध्ये मानाचे स्थान प्राप केले अशा पुष्टशांता दार्दीबदल अभिमान वाटतो आणि कौतुकदेखील.

कुलाब्बाच्या मोहिनी दीदी, दार्दीजीविषयी सांगतात, 'दादी सरळ स्वभावाच्या, उत्तम पारखण्याची कला असलेल्या, सर्व प्रकारच्या सेवांमध्ये पारंगत (ऑलराऊंडर) होत्या.' स्वतः उत्साही राहून इतरांनाही प्रेरणा देणाऱ्या पुष्टशांता दार्दीनी ब्र.कु. बेदांती दीदी, चंद्रिका दीदी, डॉ. निर्मला दीदी, शीलू दीदी यांसारख्या अनेक रुनांना पैलू पाडले. दादी चांगल्या ट्रांस मेसेजरही होत्या. ध्वानावस्थेत त्यांनीच सर्वप्रथम 'सासाहिक पाठ्यक्रम प्रदर्शनी' बघितली व त्यातून पुढे 'विश्व नवनिर्माण प्रदर्शनी' तयार झाली. दार्दीची मुलं व जावळांच्या सहवेगातून कुलाबा सेवाकेंद्र उघडले. तिथे राहून दार्दीनी कल्याण, मुलुंड, दहिसर येथे सेंटर्स मुरु केली. महाराष्ट्र झोनच्या प्रथम संचालिका बनून त्यांनी सेवेचा विस्तार केला.

राजयोगी ब्र.कु. स्पेश भाईजी, दादीची वैशिष्ट्ये वर्णन करताना म्हणतात, “दादीच्या आग्रहामुळेच मी बाबा - ममांना मुंबईला घेण्याचे निमंत्रण देऊ शकलो. त्यांच्या घेण्या - जाण्याचा व अन्य खर्च मी करेन. आपण मला बेळोवेळी सांगत रहा.” मी असे सांगितल्यावर दादीजी म्हणाल्या, ‘यासाठी जो धनाचा सहयोग आधीच मिळाला आहे तो प्रथम वापरेन. आणखी गरज भासली तरच तुम्हाला संगेन.’ या प्रसंगातून ईमानदारीने वाणण काय असत, अशी मुलं बाबांना किती व का प्रिय आहेत’ हे मी शिकलो. दादीना त्यांच्या जीवनावश्यक गरजा, वर्लं यासाठी लौकिक घरून पैसे मिळायचे. ‘एक समर्पित बहीण लौकिक कुटुंबाचं घन कसं आणि कुठवर वापरू शकते?’ असं मी बाबांना विचारलं. तेव्हा बाबा म्हणाले, ‘लौकिक परिवाराचे घन ईश्वरी कार्यात सफल ब्यावे, ते सहयोगी बनावेत व त्या आत्म्यांचंही भाव्य उजळावं अशी दादीची इच्छा आहे.’ म्हणून तिन्ही काळांचा जाता असलेल्या शिवाबाबांनी अशी घनाद्वारे सेवा करवून घेण्याची त्यांना सूट दिली. कालांतराने खरोखरीच दादीचे जावई ‘खूबा वाटूमल’ यांनी माउंट आबू येथे म्लोबल हॉस्पिटलचे निर्माणकार्य केले.

राजयोगी ब्र.कु निवैर भाईजी दादीमध्ये असलेल्या निःस्वार्थ मातृस्नेहाच्या आठवणीत रमताना सांगतात, “१९५० मध्ये मी ज्ञानमार्गात आलो, तेव्हा सेंटरवरील लहान बहिणी ज्ञानाचा सामाहिक पाठ्यक्रम करवत; पण दादीजी, आईच्या ममतेनं मला भोजनाच्या, धारणेच्या तसेच व्यावहारिक गोषी समजावून सांगत असत. त्या खूपच शालीन (रॅयल), धारणेच्या पक्क्या, ईश्वरी ज्ञानाची सरखोल समज असणाऱ्या होत्या. सकाळी सेवाकेंद्रावर गेल्यावर गरम तुपात मध व बदाम घालून मला खायला देत. ब्रह्माबाबा मुंबईत आल्यावर त्यांना माझ्या पुरुषार्थीतील अडचणी सांगत. बाबा मग शक्तिशाली दृष्टी देऊन हलकं करत. खरंच पुण्यशांता दादीजी माझ्या गॉड मदरच होत्या. सकाळी ११ याजता बाबांचा कलास असे. मग ब्रह्माभोजन घ्यनविण्यात पारंगत असलेल्या दादीजी सर्व ब्रह्मावत्साना प्रेमाने खाऊ घालत.

त्यात दादीनी केलेली सिंधी कढी व मोहनथाल मिठाई विशेष असे. अशाप्रकारे संगोष्ठन करून संघटना मजबूत करण्याची त्यांची हातोटी बाजाणण्याजोगी होती.”

मुलुंड सबऱ्योन मुख्य संचालिका व अमृतकुंभच्या प्रकाशिका राजयोगिनी ब्र.कु. गोदावरी दीदीजी, पुण्यशांता दादीची वैशिष्ट्ये सांगतात, “दादी आमच्या घरी आठवड्यातून तीनदा कलास करायला येत. परंतु काही मंडळीना हे परमात्म ज्ञान समजाणे अवघड जात होते. दादीच्या वरदानी दृष्टीने मला मात्र बाबांकडून दिव्य दृष्टीचं वरदान मिळालं. संदेशीचा पार्ट सुरु झाला. यामुळे घरातील बातावरण पार बदलले व मी ईश्वरी यज्ञात समर्पित झाले. दादीनीच माझी साकार ब्रह्माबाबांशी भेट घडवली. माझं जन्मोजन्मीचं भाष्य उजळलं. त्यांच्या शिकवण्याने माझ्या स्वभाव संस्कारात बदल घडून आला.” त्या म्हणत असत “मीनाच्या भाषेने कर्मविनाशातून मुक्त व्यावर्तन, योगबळाने विजयी हो” ईश्वरी सेवेत प्रगती करून मी बापदादांचं नाव मोठं करावं अशी मज आत्म्याकरता त्यांची शुभभावना होती. त्यांच्याकडून मिळालेल्या स्नेह, सहयोग आणि शक्तीमुळेच मी सेवेत कृदी करू शकले.

अहमदाबादच्या चंद्रिका दीदीजी म्हणतात, ‘दादीच्या शरीराला टीबी, मधुमेह अशा अनेक दुर्घट व्याधींनी ग्रासलं होतं, तरीही त्यांची स्थिती कायम एकरस असायची. अमृतवेळेला पहाटे साडेतीन चाजता उतून शिवाबाबांच्या मधुर आठवणीत योगाभ्यास करण्याचा निवम कधी चुकला नाही. मुंबईचे दमट हवामान माझ्या शरीरप्रकृतीला न मानवल्यामुळे मला खूप त्रास होऊ लागला; पण प्रेमल दादीजी म्हणत ‘कितीही खर्च झाला तरी भी तुला इथून जाऊ देणार नाही’ अखेर डॉक्टरांच्या सल्ल्याप्रमाणे मला मुंबई सोडाची लागली. तेव्हा दादीजी म्हणाल्या, ‘चंद्रिका, तू बाबांच्या दुकानाची खूप हुशार मनेजर आहेस. लौकिक घर सोडताना मला जेवढचा वेदना झाल्या नसतील तितक्या आता तुला निरोप देताना होता आहेत.’ असं अगाध प्रेम होतं त्यांचं आणि त्याचबरोबर त्या निर्मोही होत्या.”

(पान क्र. २७ वर)

भारतीय संस्कृती आणि संस्कार

(भाग : २)

ब्र.कु. रामकृष्ण, वाशिंगटन

माझील लेखात आपण सुशिक्षित आणि सुसंकृत यातील फरक पाहिला होता, तसेच प्रकृती, विकृती आणि संस्कृती म्हणजे नक्की काय याचाही ऊहापोह केला होता. विचार करणे ही प्रकृती आहे, अविचार ही विकृती आहे, तर विवेक ही संस्कृती आहे. विचार संभिश्च स्वरूपाचे असतात, म्हणून धर्मालाही विवेकाची गरज आहे. विवेकपूर्ण कृती विकासाकडे नेते, तर अविचारी कृती विकाराकडे नेते. संस्कृतीमध्ये अनेक सदुणांचा, जीवनमूल्यांचा, तत्वांचा अंतर्भाव असतो, संस्कृती म्हणजे त्या त्या देशाची खरी संपन्नता होय. संस्कृतीचे रक्षण म्हणजे परंपरेचे रक्षण, स्वदेशाचे, समाजाचे रक्षण होय. भारतीय संस्कृती ही एक संवश्रेष्ठ आदर्श संस्कृती आहे. स्वामी विवेकानंदानी १८९३ ते १९०२ या काळात भारताच्या महान संस्कृतीचा आणि उटात मानवतावादी तत्त्वज्ञानाचा जगाला परिचय करून दिला. भारतीय संस्कृतीकडे काहीशा तुच्छतेने पाहणाऱ्या पाश्चात्य जगातील लोकांना त्यांनी या संस्कृतीचे महत्त्व पटवून दिले आणि विश्वबंधुत्वाचा संदेशाही दिला. त्यांनी पाश्चात्यांना सांगितले होते, की 'भारत देश अध्यात्माच्या ज्ञानाद्वारे भविष्यात जगावर वर्चस्व गाजवेल'. सन १९३६ मधील परमात्माच्या अवतरणाने ही भविष्यवाणी खरी ठरली. प्रजापिता ब्रह्माच्या साकार माध्यमाद्वारे निराकार परमात्मा शिव, जो जगभरात विविध जाती, धर्म, संस्कृतीचे पालन करणाऱ्या सर्वं आत्मांचा पिता आहे, त्याचे दिव्य अवतरण या सृष्टीवर झाले. प्रजापिता ब्रह्माकुमारी ईश्वरीय विश्व विद्यालयामध्ये साक्षात परमात्मा शिवाने साकार माध्यम ब्रह्माद्वारे ज्ञान दिले. गेली ८४ वर्षे आध्यात्मिक ज्ञानदान

अविरत सुरु आहे, या ज्ञानाच्या आधारावर लाखो मनुष्यातमे आपल्या जीवनात सकारात्मक परिवर्तन घडवून आणीत आहेत. आता या ज्ञानाविषयी थोडे जाणून घेऊया.

परमात्म्याने दिलेल्या या आध्यात्मिक ज्ञानाचा पायाच मुळी आत्मिक संबंध हा आहे. आपण वेह मनून देहात अवतरित आल्या आहेत. पवित्रता, सुख आणि शांती हे सद्गुण हाच आत्म्याचा खरा स्वर्धम आहे. स्वतःचे सत्य आसैतत्व न जाणून स्वतःला देह समजल्यामुळे अनेक असत्य कर्म आपल्या हातून घडतात. अशी कर्म वारंवार घडल्यामुळे त्याचे संस्कार बनतात आणि या असत्य संस्कारांच्या प्रभावामुळे आत्म्याचा मूळ स्वर्धम विस्मृतीत जाऊन त्यांची जागा दुःख आणि अशांती यासारखा परंपर्य घेतो. थोडक्यात काय, तर स्वतःची मूळ ओळख विसरल्यामुळे स्वतःच्या आंतरिक शक्तींचाही आपल्याला विसर पडला आहे. निराकार परमात्मा हा सर्व आत्म्यांचा पिता आहे. तो सुख, शांती आणि पवित्रतेचा अमर्दाद सागर असून, केवळ त्याचे यथार्थ स्मरण हेच आपले विस्मृत झालेले स्वर्धम पुन्हा जागृत करण्याचे एकमेव साधन आहे.

यथार्थ स्मरण म्हणजे काय? तर मी देह नाही, विदेही आल्या आहे, या निश्चयात्मक भूमिकेतून आपण जेव्हा परमात्म्याच्या स्मृतीत स्थित होऊ, तेव्हाच परमात्म्याची अनुभूती पढेल. हा अनुभव सहज प्राप्त करणे, हाच योग होय. परमात्मा सदूळ आपल्या अंतर्गत ज्ञानाचा प्रकाश चेतवून अज्ञानाचा अंदकार दूर करतो. त्या ज्ञानाच्या प्रकाशात ईश्वरी प्रेमाची गाढ अनुभूती होणे म्हणजेच योग. आत्मिक आणि परमात्म ज्ञानामुळे योग साध्य होतो. ईश्वरी ज्ञानाच्या आधारे आपला नवा जन्म

होतो. शिवबाबा यालाच पुनरुज्जीवित होणे (मरजीवा जन्म) महणतात. आत्मज्ञानानेच सुदृढी दिव्य बनते, दिव्य सुदृढीनेच बासना नष्ट होतात आणि वृत्ती अनासक्त होते.

पवित्रता ही सुख-शांतीची जननी आहे. नैतिकता म्हणजे व्यवहारात पवित्रता, आणि आत्म्याच्या संस्कारातच पवित्रता, हेच खेर अध्यात्म आहे. अध्यात्म हे आंतरिक पवित्रतेचा दर्पण आहे. यालाच सुसंकृत जीवन म्हणतात. सर्वांगीण विकासासाठी चार प्रकारांने आरोग्य आवश्यक आहे: शारीरिक, मानसिक, सामाजिक आणि आत्मात्मिक आरोग्य. अर्थात संपूर्ण सुस्वास्थ्य, ज्याला इंगरीत Holistic Health म्हणतात.

ज्ञान, प्रेम, पवित्रता, आणि त्यायोगे प्राप्त होणारी सुख, शांती, शक्ती आणि आनंद हे आत्म्याचे सात मूलभूत गुण आहेत. आत्म्याच्या या सात गुणांपैकी एकाही गुणाचा अभाव असता कामा नये. या साताही गुणांना जीवनांत कार्यान्वयित करणे, हेच राजयोगावर आधारित मनःशक्ती उपचाराचे (साध्यको-न्युरोबिक्स) मूळ आहे. विज्ञानाद्वारे प्रत्येक आजाराचं निराकरण करण्याचा प्रयत्न केला जात आहे. परंतु मन कमजोर होण्याचा जो मुख्य आजार आहे, त्याकडे मात्र विज्ञानाचे लक्ष नाही. विज्ञान सूक्ष्म गोष्टी निर्माण करू शकते, परंतु मन या आत्म्याच्या सूक्ष्म शक्तीचे ज्ञान विज्ञानाला नाही.

योग शक्तीनेच सम्भाव निर्माण होतो. सर्व धर्मियांचा आदर ठेवला जातो, सर्व ईश्वराचीच मुले आहेत या विचाराद्वारे बंधुभाव बाळगता येतो. त्यामुळे प्रेम, ददा निर्माण होऊन चित निर्मळ आणि निर्विकारी होते. परमात्मा आणि

(पान क्र. १७ वरून)

आणि कुमाविष्टी असूया नाही. सतत आनंदी राहत असत. 'दादी आज तुमच्यासाठी जेवावला काय करू?' मी कधी त्यांमा विचारालं तर म्हणत असत 'प्रकाशमणी दादी, मोहिनी दीदी, मुज्जी दीदी सांगतील तसं जेवण बनव, फक्त ते कमी तिखटाचं, साधं कर म्हणजे झाल' दादीजी इतक्या साध्या होत्या.

त्यांच्या गरजाही खूप कमी असत. आपल्यावर जास्त खर्च होणार नाही याबद्दल त्या जागरूक असत. बाबांनी दादीना एक घडयाळ दिले होते. ही अमूल्य भेट त्या नेहमी

आत्मा यांचे मिलन होऊन परमात्मा हा आपला खरा सोबती बनतो. हाच खरा राजयोग आहे.

मनुष्य सृष्टिपी नाटकामध्ये अनेक धर्म आहेत. त्यांच्या शाखा सुदृढा अनेक आहेत. या सर्व धर्मांमध्ये निराकार शिव परमात्म्याने स्थापन केलेल्या धर्मास ब्राह्मण धर्म म्हटले आहे. प्रजापिता ब्रह्माच्या साकार माध्यमाचा आधार घेऊन ब्रह्मामुखाद्वारे ज्ञान देऊन स्थापन केलेला तो ब्राह्मण धर्म. त्यामुळे रुढ जन्माने मिळालेल्या ब्राह्मण जातीपेक्षा हा अर्थ वेगळा आहे. जो जीवनात संपूर्ण पवित्रोंचे ब्रत धारण करतो तो ब्राह्मण हा अर्थ इथे अभिप्रेत आहे. अज्ञानाच्या कलियुगी काळात परमात्मा अवतारित होऊन आपले दिव्य ज्ञान प्रदान करतो, आणि त्या ज्ञानाच्या आधारे मनुष्यात्मातील दैवी गुण, देवत्व जागृत होऊन नवीन सृष्टीची स्थापना होते. अशाप्रकारे परमात्मा रचित या नवीन सृष्टीत सर्व मनुष्यांचे आचरण हे दिव्यता, पवित्रता इत्यादी दैवी गुणांवर आधारित असते, म्हणून या युगाला सत्ययुग म्हटले आहे. कलियुगाचे सत्ययुगात परिवर्तन करण्याचे महान कर्तव्य परमात्माद्वारे घडते त्या काळाता पुरुषोत्तम, अर्थात उत्तम पुरुष (आत्मा) घडविणारे संगमयुग म्हटले आहे.

जीवनात धनाद्वारे होणाऱ्या प्राप्ती अस्थायी असतात, तर आत्मात्मिक्करणाद्वारे होणाऱ्या स्थायी असतात. उदाहरणार्थ, धनाद्वारे पुस्तक खोरेंदी करता येते, ज्ञान नाही. औषध खोरेंदी करता येते, आरोग्य नाही. त्यामुळे खरी प्राप्ती करायची असेल, तर स्वतःचे आणि परमात्म्याचे सत्य स्वरूप समजून घेऊन राजयोगाद्वारे खरी प्राप्ती कराणे हे सर्वस्वी आपल्या हातात आहे.

आपल्याबरोबर ठेवत, आम्हाला ते घडयाळ दाखवून दादीजी वेळेचं महत्त्व समजावून सांगत. अशा राजयोगिनी, तपसिनी, एकनामी व काटकसारी जीवनाच्या प्रत्यक्ष स्वरूप असलेल्या, शांतमृत ईशु दीदीची सेवा करण्याची मला संधी मिळाली. बरेचदा त्या मला 'भोलीदादी' असे म्हणून दिलखुश मिठाई भरवत असत. ज्यांनी श्रेष्ठ कर्माद्वारे माझ्यासारख्या अनेकांना गुणदान केल, बरदाम दिल अशा आदरणीय ईशु दीदीजींना माझे कोटी कोटी प्रणाम व भावपूर्ण आदरांजली!

(पान क्र. १८ वर्षन)

निर्भय बातावरण, बी.के. डॉक्टर व नर्सेस आणि बाबांच्या सानिध्यात आम्ही सुरक्षित होतो. बाबा मुरलीमध्ये म्हणतात ना, गंगा का तट हो, मुखमे गंगाजल हो, तब प्राण तनसे निकले.. करोना होणार होताच, पण मधुबनला असताना ही परीक्षा आली याहून मोठे भाष्य कोणते? या काळजी मधुबन महायशातून सर्वतोपरी काळजी घेतली गेली ती शब्दातीत आहे. या संगममुगात ते म्हण नाही फेडू शकणार..

सतरा दिवसांचा कालावधी संपत आला होता. माझ्यावरचा करोनाचा मुकुट उतरण्याच्या मार्गावर होता. प्रचंड अशक्तपणा सोडला, तर मला बाकी कोणताही शारीरिक वा मानसिक त्रास होत नव्हता. माझ्या दोन्ही लौकिक मुली सहकार्याची भूमिका निभावत आहेत. त्यामुळे त्यांचाही शिवबाबाशी संवाद, रेकी मेडिटेशन सुरु होते. बाबा म्हणतात ना, की असे प्रसंग माणसाला परमात्म्याच्या निकट आणतात. ते खरं आहे याचा प्रत्यय दोघीनाही आला.

(पान क्र. २४ वर्षन)

पुष्टशांता दादीच्या महानतेचं वर्णन करताना गुजरात जामनगरच्या सुषमा दीदी सांगतात, "प्रकृती अस्वास्थ्यामुळे दादीना पूर्ण विक्रांती घेण्यास सांगितलेल असूनही त्या निवित अभूतवेळा करून कलासमध्ये ज्ञानमुरली ऐकत. तसेच आठवड्यातून एकदा मुरली वाचूनही दाखवत असत. त्या खूप संवेदनशील होत्या. लौकिक घरात मुलं लाहान असताना कपकुणांची शिलाई त्यांच्या नांजूक त्वचेला टोचून नये म्हणून त्या मुलांना कापसात गुंडाळून झोपवत." पुढे अनेक वर्षांनी दादीची एक सून खास त्यांना भेटण्यासाठी जपानहून भारतात

शिवबाबा हा आमचा मुलगा मानलेला आहेच - या जादूगार मुलाने आपल्या आई-बडिलांची किती प्रेमाने संपूर्ण देखभाल केली, काळजी घेतली. बडिलांची तर जरा जास्ताच.. चीस दिवस पूर्णपणे ऑक्सिसजन वर राहण्याचा अनुभव देऊन या आमच्या मुलाने आम्हाला पुन्हा निरोगी जीवनाची ही मोठीच घेट दिली आहे. हा चमत्कार आहे! डॉक्टरमुद्दा हे मान्य करतात. अस्तीमार्गात अनेक पोथीपुराणात चमत्काराचे वर्णन वाचले आहे. मग चमत्कार म्हणजे काय? तर आपण अत्यंत प्रामाणिकपणे संपूर्ण निश्चयबुद्धी होऊन सर्व भार एक शिवबाबावर टाकतो, त्याच्याशी मन-बुद्धीची तार जोडतो. 'मेरा तो एक शिवबाबा, दूसरा न कोई' अशा त्याच्या पवित्र स्मृतीत स्वतःचे मनोब्रह्म वाढवतो. तेव्हा त्याची संपूर्ण मदत मिळतेच आणि कल्पल्याही अवघड परीस्थितीतून आपण सुखरूप बाहेर पडतो!

'घालुनिया भार गोपाळा मी वेगळा' असं संतांनी महटलं आहे ते आम्ही मात्र प्रत्यक्ष अनुभवलं.

आली. 'इतकी श्रीमंती सोडून माझी सासू इथे का आली, एवढा महान त्यांनी कसा केला?' तिला मोठा प्रश्न पडला होता. दादीच्या प्रत्यक्ष भेटीत तिला सगळ्या प्रश्नांची उत्तर मिळाली. मोठ्या आनंदाने तिने पूजेचे साहित्य एका थाळीत घेऊन दादीची पूजा केली. १९८१ मध्ये अव्यक्त बापदादांनी त्यांना वरदान दिलं 'बच्ची, आपका हिसाब किताब चुकू हुआ है, इसलिये धर्मराज भी सजा नहीं देगा' त्यामुळे इच्छामृत्यूच्या अधिकारी बनून पुष्टशांता दादीजी उ केशुबाई १९८३ ला स्वेच्छेने देहमुक्त होऊन देवदूत बनल्या.

यादी प्रश्न

वायूपेक्षा चंचल काय आहे?

मन. मनोजवं मारुततुल्य वेगं असं वर्णन आहे. मन-बुद्धी-संस्कार ही तीन आत्म्याची सूक्ष्म कर्मेंद्रिये आहेत. मन शांत करण्याच्या अनेक पद्धती प्रचलित आहेत. कुणी श्वासावर लक्ष केंद्रित करतो, कुणी एवाद्या मंत्राद्वारे प्रयत्न करतो. मात्र या सगळ्यात प्रभावी साधना आहे, स्वतःला आत्मा समजणे आणि अशरीरी अवस्थेचा गहन अभ्यास करणे.

तोचि साधु ओळखावा

ब्र.कु. देवेंद्र, मुलुंद (प.)

काळ कुणासाठी थांबत नसतो हेच खेरे! पाहता पाहता दीड वर्ष सरले दादी जानकीजीना अव्यक्त होऊन. त्यांच्याविवरीच्या अनेक आठवणीच्या सुमनांची मनांत दाटी होते. दादीजी म्हणजे गुणांची खाण होत्या, शक्तीचा दीपसंभ होत्या. साकार बाबांच्या पावलावर पाऊल ठेवून त्यांनी समस्त इच्छाकुमार, इच्छाकुमारीसमोर एक आदर्श कायमस्वरूपी ठेवला. दादीजी मितव्यांची म्हणजेच काटकसरी जीवन कायमच जगल्या. शिवबाबांनी स्थापिलेत्या ज्ञानयज्ञाची आर्थिक स्थिती सम्पन्न असो वा साधारण, दादीजीच्या हृदयी वैराग्याचा झारा कायमच झुलझुलत असे.

'रमता योगी किंवा मस्त कफीर' अशी विरुद्दे सर्वाधिने त्यांनी सार्थ केली. जीवनाच्या प्रवासात जो येईल त्याला सम्पन्न कीत त्या मार्गस्थ झाल्या. ''कुणी काय करतो याच्याशी मला काही देणे-घेणे नाही. मी काय करते हे महत्वाचे! मनुष्यात्मा स्वतःच स्वतःचा मित्र आणि शत्रू आहे'' ही शिक्कवण त्यांच्यामध्ये शिंगोशीग भरती होती.

१९७४ च्या दरम्यान दादीजीनी लंडनमधल्या सेवेसाठी पाऊल उचलले तेव्हा तिथे सेवाकेन्द्र एका अतिशय छोट्या घरात सुरु झाले. काळाच्या ओघात मोठमोठाली 'रिट्रीट सेंटर्स'ही उधीर साहिली; पण त्यांचे व्यक्तिगत जीवन नेहमीच काटकसरीचे दिसून आले. लंडनमधल्या सेवेच्या सुरुवातीच्या काळात सेवाकेन्द्रावर साधा पलंगही नव्हता. जमिनीवरच अंथरुण घालून त्या झोपत. परदेशात अनेक ठिकाणी पद्धत आहे, ज्याला जी वस्तु विकायची आहे, तो ती वस्तु घराबाहेर आणून ठेवतो. त्यावर अपेक्षित किंमत लिहिलेली असते.

ज्याला सौदा पटेल त्याने त्यानुसार घेऊन जावी. अशा ठिकाणाहून अगदी कमी किंमतीत एक दरवाजा आणण्यात आला. सुताराकडून त्याला चार पाय बसविण्यात आले. तोच दादीजीचा गांडीसाठी पलंग झाला आणि दिवसा ज्ञान-योग सत्रासाठीचे आसन (संधिल) झाले. अशाच प्रकारे त्यांनी एक आठवण सांगितली होती. खूप वर्षांपूर्वी पाच पौऱात त्यांनी एक खुर्ची विकत घेतली होती. तीच खुर्ची कित्येक वर्ष त्यांनी अमृतवेळेच्या बोगासाठी बसायला बापरली, सेवाकेन्द्रावर येणाऱ्या भाऊ-बहिणीशी त्यावर बसून सल्लामसलत केली.

दादीजी अलोट प्रेम करत, प्रेमाचा सागर शिवबाबांची आठवण यावी असे करत; पण त्यातही त्यांची विवेकबुद्धी संटैव जागृत असे. कुण व्यक्तीला यज्ञप्रसाद (टोली) देताना त्या व्यक्तीच्या घरी चारजण असतील, तर त्यानुसार चार बहुया किंवा जो असेल तो खाऊ देत. वस्तु भरपूर आहे महणून उधळपट्टी कधीच केली नाही. त्यांना ठिकिठिकाणी जे पुण्यगुच्छ दिले जात, त्यातील फुले विमानतळावरील कर्मचाऱ्यांना 'त्या' देत. त्यांचे व्यक्तिमत्त्व इतके मधुर होते की त्या कर्मचाऱ्यांनाही दादीजीकडून फूल स्वीकारताना 'बहुमान' मिळाल्याचे चेहन्यावर दिसून येई. अपरिचित व्यक्तींचे हृदय किती छोट्याशा कृतीतून जिंकता येऊ शकते!

अशा दादीजीच्या स्मरणरंजनात कितीही काळ घालवला तरी तो सफलत झाला म्हणायचा. 'पाहता अवगुण मिळेचि ना' असेच म्हणावेसे वाटते.

पुणे रविवार घेठ- आंतरराष्ट्रीय योगदिवस कार्यक्रमात
ब्र.कु. रोहिणी यांचा सत्कार करताना
योगशिक्षिका निकीहृत शेख,
योगशिक्षक श्री. चंद्रकांत बोराडे,
प्रवीण कुदळे व अन्य

ठाणे श्रीनगर- पर्यावरण दिवस निमित्त
वृक्षारोपण करताना समाजसेवक
हरीशभाई सोबत ब्र.कु. सीता,
ब्र.कु. मनीषा व अन्य

चित्रातून चरित्राकडे ...

नित्य ज्ञानमुलीत आपण एक वरदान ऐकतो आणि त्याच्या स्पष्टीकरणानुसार ते आचरणात आणण्याचा प्रयत्न करतो. ऐकलेली महावाक्ये लक्षात ठेवण्यासाठी एक सोपा उपाय म्हणजे चित्ररूपात एखादी गोष्ट लक्षात ठेवणे. हा प्रयत्न सोबत असलेल्या चित्राद्वारे केला आहे.

वरदान- व्यक्त (दैहिक) सृष्टीवर राहत असताना अव्यक्त फरिश्यासारखे (प्रकाश कायेतील देवदूतासमान) इतरांना अनुभव करविणारे श्वेत वस्त्रधारी आणि श्वेत प्रकाश कायाधारी भव।

स्पष्टीकरण - ज्याप्रमाणे अलीकडच्या काळात श्वेत वस्त्रधारी भगिनी म्हणून ब्रह्माकुमारी प्रसिद्ध आहेत तसे आगामी काळात प्रकाश कायेतील देवदूत असे स्वरूप प्रसिद्ध व्हावे ही राजयोगाच्या साधकांकडून अपेक्षा आहे. हे कधी पूर्ण होईल ? जेव्हा चालता-फिरता मी प्रकाशाची काया धारण करून वावरत आहे हा अभ्यास आणि अनुभूती पक्की होईल तेव्हा. त्यासोबत मनःशक्तीदेखील उच्च असणे आवश्यक आहे. अशा प्रकाश कायाधारी स्थितीत विचरण करण्याचा अनुभव घ्या. हीच सर्वोच्च सेवा म्हणता येईल.

-**श्रीकृष्ण जन्माष्टमीच्या सर्व वाचकांना शुभेच्छा!**

-**श्रीकृष्णाभ्यामान आपल्याला सर्वगुणाभ्यः
सोऽका कला संपूर्ण बनायचे आहे याचीच आरयण
करून देणाशा हा शण आहे.**